

Tide AS
Årsrapport
2016

Försterker
reiseopplevelsen.

Visjon:

Gode reiseopplevelser hver dag

Forretningside:

Tide skal være en lønnsom, fremtidsrettet og ledende leverandør av kollektivtransport og reiser i Skandinavia. Gjennom våre verdier, profesjonell ledelse, kompetente medarbeidere, effektiv drift og god service skal vi skape fornøyde kunder, medarbeidere, samarbeidspartnere og eiere.

Forsterker
reiseopplevelsen.

Innhold

- 6 Styrets beretning
- 13 Erklæring til årsregnskap og årsberetning
- 15 Resultatregnskap
- 16 Eiendeler
- 17 Egenkapital og gjeld
- 18 Avstemming av egenkapital
- 19 Kontantstrømoppstilling
- 21 Noter
- 68 Revisjonsberetning

A close-up photograph of a person's face and hands. The person is looking upwards and to the left, holding a yellow power tool. A green mesh bag is hanging from above, and a bright light source is visible in the background, creating a strong glow.

Årsberetning

Styrets beretning

Tide AS har lagt bak seg et aktivt år der selskapet fortsatt leverer positive resultater, selv om resultatet er noe svakere enn i 2015. I 2016 har ikke selskapet hatt noen salgsgevinster som har betydning for resultatet. Den norske aktiviteten leverer vesentlig bedre resultater enn tidligere år, men som ventet leverer den danske virksomheten svake tall for 2016. I året som vi har lagt bak oss vant Tide flere store anbud. Oppstart for to av disse anbudene er i 2017 – Sunnhordland og Sogn.

Virksomhetens art

Tide AS har som visjon å skape gode reiseopplevelser hver dag. Med en omsetning på NOK 2,4 milliarder er Tide AS Norges nest største og Danmarks fjerde største selskap for landbasert kollektivtransport. Konsernet og den norske virksomhetens hovedkontor er i Bergen, mens den danske virksomheten ledes fra Odense.

Tide var ved årsskifte notert på Oslo Børs (Ticker «TIDE»). Det Stavangerske Dampskibsselskap AS (DSD) kjøpte i starten av 2017 alle aksjene i Tide AS - og tok selskapet av børs. Selskapet hadde ved årsskifte 2 946 ansatte og opererte i alt 1 568 busser.

Aktiviteten i selskapet foregår i hovedsak i konsernets datterselskaper Tide Buss AS og Tide Bus Danmark A/S. Tide Buss AS har også et datterselskap (Tide Verksted AS) som utfører reparasjons- og vedlikeholdstjenester for deler av bussparken i den norske aktiviteten. I Danmark er verkstedtjenestene en integrert del av Tide Bus Danmark A/S

Kjernevirksomheten til konsernet er busstransport for offentlige og private kunder. Omsetningsmessige er den største aktiviteten anbudskjøring for fylkeskommunale oppdragsgivere. Den norske virksomheten driver i tillegg ekspress- og flybusskjøring, samt turkjøring. Utover dette har selskapet aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsereiser i Norge og Europa.

Konsernet hadde en kontraktsreserve på NOK 9,4 milliarder, samt en betinget kontraktsreserve relatert til opsjoner på NOK 3,0 milliarder ved utgangen av 2016. Selskapet har derfor hatt en mindre nedgang i kontraktsreserven i løpet av 2016. Selskapet har gjennom 2016 vunnet to nye store kontrakter i Norge for rutebusskjøring i Sogn og i Sunnhordland.

Resultatutvikling

Konsernets resultat før skatt ble NOK 2 millioner i 2016 mot NOK 14 millioner året før, en reduksjon på NOK 12 millioner. Selskapets største segment, den norske virksomheten, har de siste årene vist en positiv utvikling og 2016 bekrefter denne trenden. Nedgangen i resultatet for 2016 målt mot 2015 er i stor grad påvirket av den danske virksomheten, samt skuffende tall for den norske verkstedsdriften. Selskapet har ingen vesentlige salgsgevinster for 2016 slik selskapet hadde for 2015. Resultatet for 2016, korrigert for salgsgevinster, er syv millioner bedre enn 2015, noe som viser at selskapets underliggende drift har hatt en positiv utvikling.

Driftsinntektene var totalt NOK 2 405 millioner i 2016, en reduksjon på NOK 18 millioner sammenlignet med fjoråret. Dette skyldes at Tide avsluttet et stort dansk anbud i slutten av 2015, mens de to nye store anbudene i Danmark ikke startet før i andre halvdel av 2016. Omsetningsveksten i Norge skyldes vekst i eksisterende kontrakter og økt aktivitet innenfor kommersielle tjenester.

Totale driftskostnader var NOK 2 153 millioner i 2016, en reduksjon på NOK 12 millioner sammenlignet med 2015 som i hovedsak knytter seg til lavere aktivitet. Netto finanskostnader var NOK 19 millioner i 2016, en reduksjon på NOK 8 millioner sammenlignet med 2015. Dette skyldes en noe lavere lånekostnader og lavere rente.

Tide AS (morselskapet) hadde et resultat før skatt på NOK -8 millioner i 2016 mot NOK -1 million året før. Hovedårsaken til endringen skyldes i stor grad noe økte lønnskostnader samt større avskrivninger. Finansinntektene er også noe lavere enn for 2015.

Balanse, finansiering, likviditet og investering

Totalbalansen for Tide konsernet var ved utgangen av 2016 på NOK 1 548 millioner kroner. Til sammenligning hadde konsernet en balanse på NOK 1 231 millioner ved utgangen av 2015. Hovedårsaken til økningen er kjøp av busser for to større anbud i Danmark.

Egenkapitalen utgjorde NOK 368 millioner kroner ved utgangen av året. Dette tilsvarer en egenkapitalandel på 24 %.

Tide konsernet hadde NOK 523 millioner klassifisert som langsiktig rentebærende gjeld pr. 31. desember 2016 mot NOK 384 millioner året før. Avdrag for 2017 er klassifisert som kortsiktig rentebærende gjeld og utgjorde NOK 139 millioner pr. 31. desember 2016, og tilsvarende tall for 2014 utgjorde NOK 115 millioner. Selskapet har i starten av 2017 refinansiert all den norske gjelden og deler av den danske gjelden. Avdrag på langsiktig rentebærende gjeld utgjorde NOK 93 millioner. Tilsvarende tall for året før var NOK 189 millioner, men for 2015 var det også noe tilbakebetaling av gjeld knyttet til avvikling av anbud. Det er tatt opp 323 millioner ny gjeld i 2016, mens det i 2015 ikke ble tatt opp ny gjeld. Tide konsernet finansierer i all hovedsak den norske virksomheten i ulike operasjonelle leasingavtaler. Den danske virksomheten benytter i større grad tradisjonell bankfinansiering på grunn av MVA regler i Danmark. Innbetaling ved salg av anleggsmidler utgjorde NOK 28 millioner i 2016, mot NOK 86 millioner året før. Det ble gjennomført investeringer for NOK 291 millioner i 2016 mot 13 millioner i 2015.

Selskapet har ved avleggelsen av regnskapet for året 2016 også foretatt en vurdering av om noen av kontraktene har

en for lav inntjening for å forsvare den bokførte verdi av de aktuelle driftsmidlene. En slik vurdering inneholder flere forutsetninger og antakelser, og mindre endringer i disse vil kunne gi store utslag i den estimerte kontantstrømmen. Det henvises til Note 2 for ytterligere informasjon. Likviditetsbeholdningen var NOK 181 millioner ved utgangen av 2016 mot NOK 98 millioner i 2015. Utover dette hadde Tide konsernet NOK 69 millioner i ubenyttede trekkrettigheter ved utgangen av 2016.

Totalbalansen for Tide AS (morselskapet) var ved utgangen av 2016 på NOK 479 millioner. Til sammenligning hadde selskapet en balanse på NOK 473 millioner ved utgangen av 2016.

Kontantstrømmen fra driften ble NOK 225 millioner i 2016, mot NOK 130 millioner året før. Økningen skyldes primært positive endringer i kundefordringer og i leverandørgjeld.

Konsernets har tidlig i 2017 refinansiert den vesentligste delen av våre bankengasjement. Pr årsskifte var ikke refinansieringen gjennomført, og covenant var da at netto rentebærende gjeld ikke skal overstige fire ganger EBITDA for konsernet. Se også Note 17 i konsernregnskapet. Målingene gjøres rullerende og kvartalsvis på de siste fire kvartalene. Konsernet har overholdt sine lånebetingelser gjennom hele året.

Finansiell risiko

Markedsrisiko

a) Valutarisiko

Tide har en lav valutaeksponering. Konsernet eksponeres i hovedsak for valutarisiko knyttet til det danske datterselskapet Tide Bus Danmark A/S. Risikoen er knyttet til omregning fra

DKK til NOK, samt til et svært begrenset antall transaksjoner med eksterne parter i utenlandsk valuta. Beløpmessig er disse transaksjonene av uvesentlig størrelse. Utover dette har Tide ingen vesentlige løpende transaksjoner i utenlandsk valuta. Kjøp av busser for det norske markedet, gjøres stort sett i norske kroner, og tilsvarende i det danske markedet. Selskapet har de siste årene opplevd at prisene i større grad varierer med endringer i valuta. Det er ikke gjort valutasikringer knyttet til innkjøp, men selskapet gjør løpende vurderinger om dette er hensiktsmessig knyttet til innkjøp av nye busser hvor selskapet har valutarisiko. Indirekte har konsernet en valutarisiko knyttet til innkjøp av drivstoff, da dette igjen påvirkes av utviklingen mellom NOK og USD. Imidlertid har de fleste kontrakter for rutekjøring prisreguleringsmekanismer som medfører at konsernet over tid begrenser denne risikoen.

b) Prisrisiko

Konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, hvor drivstoff er den viktigste. Ved svingninger i drivstoffprisene blir selskapets inntekter regulert for variasjonene. Det er ikke en fullstendig sikring av prisendringer, da kontraktene har noe ulik ordlyd og reguleringsmekanisme.

c) Renterisiko

Tides renterisiko er knyttet til langsiktige lån og bankinnskudd. Lån med flytende rente medfører en renterisiko for Tide sin kontantstrøm som delvis motvirkes av kontantekvivalenter med flytende rente. Fastrenteinstrumenter eksponerer Tide for virkelig verdi risiko. Bruk av fastrentelån vurderes løpende. Det avgjørende for å vurdere inngåelse av fastrenteavtaler vil være hvorvidt anbudskontraktene inneholder reguleringsmekanismer som dekker rentendringer på sikt. Det er foretatt sikring av renterisikoen for flere kontrakter, jf. Note 20.

Kredittrisiko

Kredittrisiko representerer det regnskapsmessige tap som ville oppstå hvis eksterne parter ikke overholder sin del av kontrakten og er knyttet til finansielle instrumenter, som kontanter og kontantekvivalenter, kundefordringer, andre fordringer og finansielle derivater.

Tide er også eksponert for kredittrisiko knyttet til kundefordringer, samt transaksjoner i forbindelse med billettsalg. Kredittrisiko knyttet til billettsalg er minimal, siden oppgjør i all hovedsak er kontant. Kredittrisikoen for kundefordringene er også lav, siden motpart i det vesentlige er offentlige kunder. Maksimal risikoeksponering er balanseført verdi av de finansielle eiendelene i balansen.

Kredittrisiko knyttet til andre fordringer anses også lav da de vesentligste postene gjelder avsetninger for opptjente, ikke-fakturerte inntekter fra oppdragsgivere (fylkeskommunene) og avgifter til gode fra staten.

Likviditetsrisiko

Tide har etablert en konsernkontoordning, hvor samtlige norske selskaper i konsernet med aktivitet deltar. Nettobeholdning i konsernkontoordningen, positiv/negativ, blir bokført som konsernmellomværende i selskapsregnskapene. Det blir løpende gjennomført vurderinger av behovet for kontanter og kontantekvivalenter for å møte driftsrelaterte forpliktelser og lånebehov i forbindelse med investeringer. Tide har etablerte trekkrettigheter, som ved utgangen av året var på NOK 50 millioner, for å sikre tilgang til likviditet. Tide oppfyller sine forpliktelser løpende.

Forretningsområdene

Tide Norge

Tide Norge består av Tide Buss AS og Tide Verksted AS. Tide Norge sine kjernevirksomheter er rutekjøring og tur-/ekspresbuss virksomhet. Rutekjøring foregår i Hordaland, Rogaland, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal samt Vestfold. Tide Norge opererer ti større kontrakter med normal varighet på 6-9 år, samt 1-3 opsjonsår. Selskapet driver tre ekspresbussruter sammen med andre operatører, samt flybussene i Bergen og i Haugesund. Tide leier også ut busser, samt at selskapet har salg av opplevelsereiser i Norge og Europa. Tide Verksted AS driver service og vedlikehold av tyngre kjøretøy, primært busser. De har Tide Buss AS som sin største kunde, men har også oppdrag for eksterne kunder. Veksten av eksterne kunder har økt noe gjennom året, og det forventes en ytterligere vekst i 2017.

Tide Buss AS deltar aktivt i konkurranser om nye kontrakter i Norge. Selskapet opererer ved utgangen av året 1 081 busser. Totalt i den norske virksomheten er det 2115 ansatte.

De siste fire årene har samtlige av anbudskontraktene til Tide vært konkurranseutsatt, og selskapet opplever en stadig bedring i drift av eksisterende kontrakter. Vi ser også en svak økning i prisbilde på nye kontrakter, uavhengig av dette opplever vi fortsatt at bransjen er preget av hard konkurranse.

Av vesentlige hendelser i løpet av 2016 er de viktigste:

- Tide vant et nytt anbud i Sogn, som er et nytt geografisk område for selskapet. Rutepakken omfatter skole- og rutekjøring i kommunene Sogndal, Årdal, Lærdal, Aurland, Vik, Luster og Leikanger. Det er beregnet at det skal kjøres to millioner rutekilometer hvert år. Oppstart av anbudet vil skje til sommeren 2017 og estimert kontraktsverdi er på ca. 700 millioner kroner.
- Skyss tildelte Tide anbudet for rutekjøring i Sunnhordland. Anbudet omfatter skole og rutekjøring i kommunene Sveio,

Stord, Fitjar og Bømlo. Det er beregnet at det skal kjøre rundt kjøres to millioner rutekilometer hvert år og estimert kontraktsverdi er på ca. 750 millioner kroner. Oppstart av dette anbudet er også sommeren 2017.

- Tide kjøpte turbuss selskapet Turbuss Vest. Selskapet ønsker å videreutvikle satsingen sin innenfor turbussutleie og reiseopplevelser og kjøpet av Turbuss Vest er en videre oppfølging av denne strategien.

Tide Norge hadde totale driftsinntekter på NOK 1 926 millioner i 2016 sammenlignet med NOK 1 852 millioner året før. Økningen skyldes økt aktivitet og økning i eksisterende anbud. EBITDAR var NOK 227 millioner i 2016 sammenlignet med NOK 212 millioner året før.

Segmentet har i 2016 opplevd positiv utvikling i alle deler av driften med unntak av verkstedsdriften. Samlet har anbudene fortsatt den positive utviklingen de siste årene, og de fleste anbudene leverer bedre resultater i 2016 målt mot 2015.

Selskapet er tilfreds med utviklingen, men det vil fortsatt kreve oppfølging av de viktigste kostnadsdriverne for konsernet. Det arbeides med effektivisering og kostnadsfokus i alle ledd. Den kommersielle delen av segmentet leverer også gode tall for 2016, og en opplever positiv utvikling for de viktigste delene av virksomheten. Resultatene i Tide Verksted har imidlertid bidratt sterkt negativt i 2016. Det er flere forhold som har medført denne utviklingen, men det er nå satt i gang flere tiltak for å sikre en bedring av lønnsomheten. I denne prosessen inngår både prosessforbedringer, forbedring av støttesystemer samt kontinuerlig fokus på å øke effektiviteten i verkstedbedriften.

Tide Danmark

Tide Bus Danmark A/S kjører rutebuss for trafikkelskapene FynBus på Fyn og Sydtrafik på Syddanmark. I tillegg suppleres det med en mindre andel bestillingskjøring. Selskapet har totalt 831 ansatte, inkludert deltidsansatte og opererer 487 busser ved utgangen av året.

Tide Danmark vant to kontrakter for rutekjøring med oppstart i 2016, hvorav den ene er den største kontrakten Tide noensinne har vunnet.

Tide Danmark hadde totale driftsinntekter på NOK 479 millioner i 2016, sammenlignet med NOK 571 millioner året før. EBITDAR var NOK 26 millioner i 2016, sammenlignet med NOK 66 millioner året før.

Vi var forberedt på at det ville være krevende å levere tilfredsstillende økonomiske resultater for den danske

virksomheten i 2016, da en på slutten av 2015 mistet en stor kontrakt. I andre halvdel av 2016 startet to nye anbud for den danske virksomheten, hvor det ene er en betydelig andel av den totale virksomheten i Danmark. Selskapet forventer en vesentlig resultatforbedring i 2017 og 2018.

Arbeidsmiljø og organisasjon

Arbeidsmiljøet i Tide skal kjennetegnes av medarbeidere som trives og er stolte av jobben de utfører og selskapet de jobber i. Konkurransesituasjonen og anbud med stramme rammer, gjør satsingen på arbeidsmiljø enda viktigere. For at vi skal lykkes er det avgjørende å ha tette relasjoner til vernetjeneste og tillitsvalgte. Det har gjennom året vært gode samarbeidsforhold med ansatte og deres organisasjoner i formelle og uformelle møtearenaer. Alle avdelinger har fokusert på implementering av selskapets reviderte verdier.

Ved utgangen av 2016 hadde konsernet 2 946 fast ansatte, 451 av disse arbeidet deltid. Selskapet hadde 2115 ansatte i den norske virksomheten og 831 i den danske. I all hovedsak er ansatte knyttet til operativ drift, de aller fleste i sjåførstillinger. Det ble ansatt 210 nye bussjåfører i Norge i 2016, 101 av disse er tilkallingsvikarer og fem lærlinger. I Danmark ble det ansatt 222 nye bussjåfører i 2016. De fleste av disse ble ansatt som konsekvens av virksomhetsoverdragelse etter vunnet anbud.

Det gjennomføres systematisk opplæring på en rekke områder. Grunnopplæring av nyansatte sjåfører er viktig for å sikre ønsket kvalitet på selskapets sjåfører. Sjåfør opplæring suppleres av opplæring iht. EUs yrkessjåførdirektiv der Tide er godkjent opplæringssted for yrkessjåførkompetanse på buss og kombi/gods.

I 2016 har det vært gjennomført en revidering av Gullbussen, som verktøy for å styrke kvalitet på ledelse og måloppnåelse på våre viktigste satsingsområdene. Både teamleder og team blir vurdert for å tydeliggjøre den enkeltes mulighet for å bidra til eget team både gjennom resultat og aktivitet.

Helse, miljø og sikkerhet

Tides arbeid med HMS, kvalitet og ytre miljø er forankret i styrende dokumenter og inngår i konsernets ledelsessystemer. Sikkerhet for ansatte, kontraktører, kunder, samt fravær av skader og fokus på kontinuerlig forbedring er overordnede mål. Alle aktiviteter som knytter seg til dette området skal løses i samarbeid med myndigheter og gjennom samhandling mellom ledere og ansatte.

Tide er sertifisert etter ISO – standardene 9001, 14001 og

Styrets beretning (forts)

OHSAS 18001. Det har vært gjennomført to revisjoner i løpet av året, og flere avdelinger har vært involvert. Tilbakemeldingene fra Bureau Veritas har vært gode. Områder som forbedringsprosesser, standardisering av tydelige prosesser og et fokus på medarbeiderskap blir trukket frem som meget positive hos Tide Buss. Tide Verksted får tilbakemeldinger på at de prosesser som er iverksatt er gode, men det fortsatt må holdes et sterkt fokus på implementering ute i avdelingene.

Tide har i 2016 gjennomført to ulike beredskapsøvelser for beredskapsorganisasjonen sentralt. I tillegg har det blitt gjennomført mindre øvelser med trafikklederne på de ulike avdelingene. Dette har vært en vellykket metode som vil bli videreført i 2017.

H-verdi i Norge i 2016 var på 8,11 (antall hendelser som fører til fravær pr. 1 mill. arbeidede timer), mens tilsvarende tall i 2015 var 6,09. I Danmark var H-verdien i 2016 på 9, og på 10,3 året før. Registrerte hendelser har ikke vært av alvorlig karakter og blir fulgt opp av avdeling i henhold til prosedyre. Ved større ulykker, eller ulykker som har et potensiale til å bli alvorlig, blir det laget beredskapsmeldinger som brukes som erfaringsdeling på tvers av organisasjonen.

Likestilling

Tide driver en virksomhet som tradisjonelt har vært og fortsatt er mannsdominert. Tide ønsker å ha et representativt mangfold og likestilling. I 2016 utgjorde kvinner 11,6 % av faste medarbeidere i Norge, mens kvinneandelen i ledende stillinger var 19 %. I dagens konsernledelse er tre av syv medlemmer kvinner.

I Danmark utgjorde kvinner 16 % av faste medarbeidere, mens kvinneandelen i ledende stillinger var 17 %. Styret har åtte medlemmer hvorav tre er ansattrepresentanter. Av styremedlemmene er det en kvinne.

Diskriminering

Tide har ansatte fra mange forskjellige kulturer og religioner. Det er etablert prosedyrer for varsling av kritikkverdige forhold i Tide, herunder for konflikthåndtering og for varsling av mobbing/trakassering. Retningslinjene er tilgjengelige i personalhåndboken. Avhengig av selskapstilknytning og land har alle arbeidstakere like lønns- og arbeidsvilkår uavhengig av kjønn, nasjonalitet og etnisk opprinnelse.

Sykefravær

Tide er IA-virksomhet og samarbeider tett med NAV og bedriftshelsetjenesten for å øke nærværet og forebygge at sykefravær oppstår. Det strukturerte tre-partssamarbeidet i Tide mellom ledelse, tillitsvalgte og vernetjeneste er også av stor betydning i arbeidet.

Sykefraværet i Tide endte i 2016 på 8,2 % i Norge. Dette er en økning på 0,2 prosentpoeng fra 2015. Det arbeides systematisk med oppfølging av sykefraværet med sikte på å redusere dette ytterligere i det kommende året.

Tide Bus Danmark A/S hadde et sykefravær i 2016 på 4,8 % mot 5,1 % i 2015. Med bakgrunn i ulikt regelverk/ulik sykelønnsordning er det ikke mulig å sammenligne fraværdata for Norge og Danmark.

Samfunnsansvar

Tide har som en betydelig samfunnsaktør og arbeidsgiver et samfunnsansvar. Dette handler om hvordan konsernet påvirker og behandler mennesker og miljø – internt og eksternt. I dette arbeidet står begreper som arbeidsmiljø, kvalitetssikring, likestilling og diskriminering sentralt. I tillegg er vårt forhold til det ytre miljø beskrevet under. Disse er beskrevet i denne årsberetning.

Konsernets samfunnsansvar bygger på internasjonale verdier omkring menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og antikorrupsjon.

Ytre miljø

Kollektivtrafikkselskapene har en viktig samfunnsoppgave; ikke minst ved å bidra til redusert bruk av personbiler. Utslipp ved bruk av buss sammenlignet med privatbil pr. passasjerkilometer er vesentlig lavere. Tide benytter ulike typer drivstoff, men hovedvekten er diesel og naturgass. De viktigste utslippene fra Tide er karbondioksid, nitrogenoksider og partikler. Det arbeides målrettet med å redusere utslippene. På de områder hvor det er mulig å påvirke valg av kjøretøy, er konsernet bevisst på å investere i materiell som har høy miljøstandard med lave utslipp til naturen.

Tide har som målsetning å være ledende på miljø innen sin bransje. Alle konsernets avdelinger er sertifisert i henhold til miljøstandarden ISO 14001, og det utarbeides også miljøregnskap for selskapet årlig.

Mer enn 80 % av vognparken til Tide tilfredsstiller

utslippskrav etter Euro5, EEV eller bedre. Tide har også over 200 busser som går på naturgass/biogass og dette gjør Tide til en ledende aktør innenfor gassbusser i både Norge og Danmark. Tide er en av de største operatørene av gassbusser i Norge. I Vestfold og Kolding i Danmark er selskapet i gang med drift av hybridbusser. Dette er en teknologi som har flere fellestrekk med de helelektriske trolleybussene som Tide har mer en 60 års erfaring med å drive fra Bergen. Fokus på drivstoff reduserende tiltak jobbes det kontinuerlig med, og Tide har i 2016 videreført sanntidsmålinger av forbruk, som gir sjåfører et bilde av deres forbruk. Hovedvekten av bussene bruker heller ikke piggedekk, slik at en kan redusere svevestøv og støy. Standard dieselen som benyttes på våre busser inneholder inntil 7 % biodiesel. I flere av anbudskonkurransene Tide deltar i, er miljøtiltak et viktig tildelingskriterium, og Tide vil være en aktør som tilbyr det siste innen miljøvennlig motorteknologi og andre tiltak som begrenser forurensing til ytre miljø. Alle nye busser som kjøpes inn til de anbud som er vunnet i 2016, vil tilfredsstille EURO 6 normen. Selskapet er også opptatt av at de ulike bussene som kjøpes, skal ha lavest mulig miljømessig fotavtrykk gjennom livsløpet. Derfor har også Tide inngått avtale med selskaper som garanterer miljøvennlig destruksjon av gamle busser. Selskapet bruker også små elektriske biler og ikke busser for posisjoneringskjøring for sjåførene.

Verkstedene i Tide har oljeutskillere og fokus på kildesortering for å unngå større miljømessig fotavtrykk en nødvendig, samt at støy og utslipp av stoffer som kan medføre miljøskader er innenfor de krav myndighetene stiller i 2016.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet.

Aksjonærforhold

Tide AS var ved årsskifte notert på Oslo Børs. Selskapets Ticker var TIDE. Selskapets aksjekapital pr 31. desember 2016 var NOK 20,3 millioner fordelt på 5 203 aksjonærer. Alle aksjonærer har like rettigheter, og det foreligger ingen stemmerettsbegrensninger i selskapet. Pr. 31.12.2016 var største eier Det Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) eier av 89,53 % av aksjene.

Den 9. desember 2016 kjøpte DSD 12,73 % av aksjene i selskapet og som følge av dette utstedte DSD et pliktig bud på alle aksjene i Tide. Etter tilbudsfristen gikk ut den 26. januar 2017, hadde DSD en eierandel i Tide på 95,08 % av

aksjene i Tide. DSD valgte da å tvangsinnløse de resterende aksjonærene. I en ekstraordinær generalforsamling den 17. februar 2017 søkte selskapet om å bli strøket fra Oslo Børs. Dette ble innvilget av Oslo Børs og selskapets siste dag for børsnotering var den 23. februar 2017.

Selskapet eide 1 000 egne aksjer per 31. desember 2016.

Disponering av årsresultat/utbytte

Konsernets resultat etter skatt ble NOK 2 millioner, tilsvarende NOK 0,08 per aksje. Styret foreslår et utbytte på 1,11 per aksje for 2016.

Årsresultatet er regnskapsført som følger i Tide AS (morselskapet):

Årsresultat	NOK -6 millioner kroner
Utbytte	NOK -4,5 millioner kroner
Overført fra annen egenkapital	NOK -10,5 millioner kroner

Framtidsutsikter

Tide har som visjon å skape gode reiseopplevelser hver dag. Det er en politisk uttalt målsetning i blant annet med arbeidet med ny Nasjonal Transportplan (NTP) at all vekst i persontrafikk i de største byene i Norge skal tas med sykkel, gange eller kollektivtransport. De neste 15 årene forventes det at befolkningen i de 9 største byene i Norge vil øke med ca. 30 %. Dette betyr ca. 2 millioner nye reisende hver dag. Hvis disse nye reisende skal håndteres i henhold til de politiske målsetningene betyr dette at antall kollektivreiser på nasjonalt nivå må øke med ca. 4,5 % årlig de neste 15 årene.

Tide er stolt av å være del av en bransje som vil være en viktig bidragsyter for å løse utfordringer knyttet til mobilitet og klima.

Den teknologiske utviklingen vil bidra til at en klimavennlig bransje blir enda mer klimavennlig. Fremtiden er ikke fossil, elektrisitet og andre alternative drivstoff vil i stor grad ta over de nærmeste årene. Det er mange som peker på at biodrivstoff vil være en bro mellom de fossile drivstoffene og elektrisitet, da det fortsatt gjenstår en del teknologisk utvikling før kollektivbransjen kan bli hel-elektrisk. En «biobro» krever forutsigbarhet fra de politiske myndighetene. Regjeringen har som ambisjon at biodrivstoff skal utgjøre alt drivstoff i norsk trafikk innen 2020.

Det er viktig å få på plass et forutsigbart og godt avgiftsnivå som gjør biodrivstoff til et fornuftig og godt alternativ.

Tide Verksted forventer en resultatforbedring i 2017 målt mot

Styrets beretning (forts)

2016. Det forventes likevel ikke at dette selskapet vil bidra i vesentlig grad i konsernresultatet for 2017

Den danske delen av virksomheten vil i 2017 oppleve at mange av de mest krevende kontraktene vil bli avviklet i løpet av året og de nye store kontraktene vil bidra til at selskapet får en vesentlig resultatforbedring i 2017 målt mot 2016.

Anbudsaktiviteten i Norge er påvirket av sterk konkurranse. En opplever at markedet har modnet seg noe, og vi ser tendensen til at marginene i bransjen er svakt på vei oppover. Dette medfører at Tide jobber aktivt og målrettet for å se på kostnadsstrukturen og effektivisering av driften. Det arbeides spesielt med å lage effektive og markedstilpassede logistikk-løsninger, som vi kan sette i drift sammen med våre oppdragsgivere. Det er også satt i gang prosjekter knyttet til andre kostnadsreduserende tiltak, spesielt knyttet til de

sentrale kostnadsdriverne. Selskapet har opplevd positiv utvikling i det samlede resultatet for anbudskontraktene de siste årene og en forventer at denne positive utviklingen også vil fortsette inn i 2017. De kommersielle aktivitetene har i løpet av 2016 også bidratt til en økning i både omsetning og resultat målt mot 2015. Selskapet har som målsetning å satse ytterligere innenfor både ekspressbuss området og turkjøring.

Tide har derfor i 2016 gjennomført oppkjøp av Turbuss Vest for å kunne forbedre logistikken på turoppdrag, samt for å kunne tilby tilstrekkelig kapasitet i høysesongen. Selskapets forventninger til 2017 er positive og en forventer en fortsatt økt omsetning. Styret takker konsernets kunder og leverandører for godt samarbeid gjennom året.

Videre takker styret konsernets administrasjon, ansatte og tillitsvalgte for god innsats og positivt samarbeid i 2016.

Bergen, 2. juni 2017

INGVALD LØYNING
Styrets leder

TROND ØSTERHUS
Nestleder

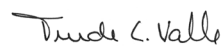
LARS JACOB ENGELSEN
Styremedlem

TORD HELLAND
Styremedlem

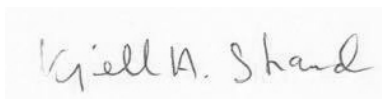
MARTIN ØKLAND
Styremedlem

TRUDE VALLE
Ansattstyremedlem

DAGFINN HAGA
Ansattstyremedlem

KJELL STRAND
Ansattstyremedlem

ROGER HARESTAD
Konsernsjef

skyss

8197

EL 10901

www.busland.ee

VERHUSSET

Tide AS

Eiendeler pr. 31.12.

Konsern

2016	2015		Note	2016	2015
		Anleggsmidler			
15 429	16 156	Varige driftsmidler	9	1 016 290	835 437
		Immaterielle eiendeler	10,24	4 124	-
447 362	444 662	Investeringer i datterselskaper	10	-	-
-	800	Investeringer i felleskontrollert virksomhet	10	-	-
1 956	1 956	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	20	5 137	5 937
5 823	3 455	Utsatt skattefordel	18	9 408	13 903
470 569	467 028	Sum anleggsmidler		1 034 959	855 277
		Omløpsmidler			
-	-	Varelager	11	27 794	26 019
366	452	Kundefordringer	12,20	169 521	183 005
6 200	3 852	Andre kortsiktige fordringer	12,20,21	134 710	69 052
1 615	1 739	Kontanter og bankinnskudd	17, 20	180 573	97 543
8 181	6 043	Sum omløpsmidler		512 598	375 619
478 750	473 071	Sum eiendeler		1 547 557	1 230 896

Tide AS

Egenkapital og gjeld pr. 31.12.

Konsern

2016	2015		Note	2016	2015
		Egenkapital			
		Innskutt egenkapital			
20 304	20 304	Aksjekapital		20 304	20 304
295 418	295 418	Overkurs		295 418	295 418
315 721	315 721	Sum innskutt egenkapital	14	315 721	315 721
		Opptjent egenkapital			
80 667	91 360	Annen egenkapital		51 416	55 587
80 667	91 360	Sum opptjent egenkapital		51 416	55 587
		Egenkapital Minoritetsinteresse		393	223
396 388	407 081	Sum egenkapital		367 529	371 531
		Gjeld			
		Avsetning for forpliktelser			
13 382	13 833	Pensjonsforpliktelser	16	19 591	18 066
13 382	13 833	Sum avsetning for forpliktelser		19 591	18 066
		Annen langsiktig gjeld			
852	4 154	Gjeld til kredittinstitusjoner	17	564 776	367 034
-	-	Derivater	20	2 494	5 740
852	4 154	Sum annen langsiktig gjeld		567 270	372 774
		Kortsiktig gjeld			
4 473	4 321	Leverandørgjeld	20	107 093	84 269
-	-	Betalbar skatt	18	36	-
1 429	1 387	Skyldige offentlige avgifter		72 735	69 885
3 302	3 174	Første års avdrag langsiktig gjeld	17	138 778	114 683
58 924	39 121	Annen kortsiktig gjeld	13,20,21	274 524	199 689
68 128	48 003	Sum kortsiktig gjeld		593 166	468 526
82 362	65 990	Sum gjeld		1 180 027	859 366
478 750	473 071	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1 547 557	1 230 896

Avstemming av egenkapital 01.01.–31.12.

Tide AS	Note	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balance pr. 31. desember 2014		20 304	295 418	96 409	412 130
Årsresultat		-	-	-537	-537
Utbetalt utbytte	15	-	-	-4 512	-4 512
Balance pr. 31. desember 2015		20 304	295 418	91 359	407 081
Føringer over utvidet resultat				-309	-309
Årsresultat		-	-	-5 873	-5 873
Konsernbidrag		-	-	-	-
Utbetalt utbytte	15	-	-	-4 512	-4 512
Balance pr. 31. desember 2016		20 304	295 418	80 667	396 388

Konsern	Note	Annen egenkapital						Sum egenkapital
		Aksje-kapital	Overkurs	Kontant-strøm sikringer	Om. regnings differ-anse	Estimat-avvik	Opptjent egen-kapital	
Balance pr. 31. desember 2014		20 304	295 418	8 412	4 329		23 463	351 928
Føringer over utvidet resultat	18		-	2 274	4 320			6 594
Andre endringer							7 233	7 233
Årsresultat			-	-	-		10 289	10 289
Sum inntektsført			-	2 274	4 320	-	17 522	24 116
Utbetalt utbytte	15		-	-	-		-4 512	-4 512
Balance pr. 31. desember 2015		20 304	295 418	10 686	8 649	-	36 473	371 531
Føringer over utvidet resultat	18		-	2 467	-3 136	-258		-928
Andre endringer							-323	-323
Årsresultat			-	-	-		1 760	1 760
Sum inntektsført			-	2 467	-3 136	-258	1 437	509
Utbetalt utbytte	15		-	-	-		-4 512	-4 512
Balance pr. 31. desember 2016		20 304	295 418	13 153	5 513	-258	33 399	367 529

Fond for urealiserte gevinster	Konsern	
	Renteutbytte avtaler	Sum
Balance pr. 31. desember 2014	-	-
Årets endring	3 032	3 032
Skatt årets endring	-758	-758
Urealiserte tap overført annen egenkapital	-2 274	-2 274
Balance pr. 31. desember 2015	-	-
Årets endring	3 245	3 245
Skatt årets endring	-779	-779
Urealiserte tap overført annen egenkapital	-2 467	-2 467
Balance pr. 31. desember 2016	-	-

Tide AS

Kontantstrømoppstilling 01.01.–31.12.

Konsern

2016	2015		Note	2016	2015
		Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
-8 143	-1 105	Resultat før skattekostnad		2 464	13 990
2 321	1 361	Avskrivning varige driftsmidler	9	164 597	180 228
-50	-	Tap/(gevinst) ved salg av varige driftsmidler	9	-1 442	-20 801
-95	-3 343	Netto finansposter	8	19 165	26 657
-	-	Endring i varelager		-1 775	-2 234
86	2 536	Endring i kundefordringer		13 484	-15 880
152	590	Endring i leverandørgjeld		22 824	12 824
-451	-2 834	Endring i pensjonsforpliktelser	16	1 525	-8 241
-	-	Endring i annen kortsiktig gjeld	13	2 418	-26 326
-4 728	15 916	Endring i andre tidsavgrensingsposter		-71 144	-30 132
-10 909	13 120	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		152 116	130 084
		Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
50	-	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		27 550	85 955
-1 594	-7 153	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	8	-291 069	-13 118
-	3 552	Andre investeringsaktiviteter	9	-	-
-	21 901	Innbetaling av lån fra datterselskap	21	-	-
-	-	Netto kontanteffekt ved konsernetablering/fusjon		1 484	-
-1 900	-	Utbetalinger ved kjøp av aksjer		-13 900	-
-	-	Utbetaling til andre investeringer		-	-661
294	1 365	Mottatte renter		1 473	3 461
2 063	2 155	Mottatt utbytte		2 953	2 410
-1 087	21 820	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-271 509	78 047
		Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
-2 261	-3 730	Betalte renter		-23 835	-30 118
-	-	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	20	323 259	-
-	-	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	20	-92 868	-188 618
18 644	-26 573	Endring konsernkontoordning		-	-
-4 512	-4 512	Utbetaling av utbytte	15	-4 512	-4 512
11 871	-34 815	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		202 045	-223 248
-125	125	Netto endring likvider gjennom året		82 652	-15 117
-	-	Valutagevinst-/tap på kontanter og kontantekvivalenter		377	-902
1 739	1 613	Betalingsmidler 01.01.		97 543	113 561
1 615	1 739	Betalingsmidler 31.12.		180 573	97 543
-	-	Bundne midler (skattetrekk)	19	466	-
-	-	Betalingsmidler i utenlandsk valuta		17 810	68 236

Betalingsmidler består av kontanter i kasse og i bank.

I konsernet er det foretatt investeringer ved finansiell leasing i 2016 på totalt 37 millioner.
Dette er ikke-kontante poster som er trukket ut fra kontantstrømmen i postene tilgang og langsiktig gjeld.

Noter

22	Note 1	Regnskapsprinsipper
33	Note 2	Vesentlige estimer og usikkerheter
34	Note 3	Kontraktsinntekter og spesifikasjon av andre driftsinntekter
34	Note 4	Varekostnad
35	Note 5	Resultat per aksje
36	Note 6	Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte
38	Note 7	Spesifikasjon av andre driftskostnader
38	Note 8	Netto finansposter
39	Note 9	Varige driftsmidler
41	Note 10	Datterselskaper
41	Note 11	Varelager
42	Note 12	Kortsiktige fordringer
43	Note 13	Annen kortsiktig gjeld
43	Note 14	Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon
45	Note 15	Utbytte
45	Note 16	Pensjoner
48	Note 17	Rentebærende gjeld og pantsettelse
50	Note 18	Skatt
52	Note 19	Garanti- og kausjonsansvar
52	Note 20	Finansielle instrumenter og risikostyring
60	Note 21	Nærstående parter
62	Note 22	Segmentinformasjon
64	Note 23	Operasjonelle leieavtaler
64	Note 24	Endringer i konsernets struktur
67	Note 25	Hendelser etter balansedagen
67	Note 26	Betingede forpliktelser

Note 1 Regnskapsprinsipper

Generelt

Tide AS er et norsk allmennaksjeselskap og ble stiftet 23. oktober 1880. Selskapet er notert på Oslo Børs med ticker TIDE, og har organisasjonsnummer 912 423 921. Selskapet har sitt hovedkontor i Møllendalsveien 1 a, 5893 Bergen, Norge.

Det Stavangerske Dampskibsselskab AS har i 2017 kjøpt alle aksjene i Tide AS og som følge av dette er Tide tatt av børs den 23. februar 2017.

Tide AS er morselskap i et konsern, og datterselskapene har igjen ytterligere datterselskaper. En oversikt over konsernselskapene finnes i Note 10, mens konsernets virksomhet er nærmere forklart i Note 22. Konsernselskapene blir i det videre samlet omtalt som Tide, mens morselskapet betegnes Tide AS.

Tide er et av de største privateide transportselskaper innen kollektivtransport i Norge og Danmark. Tide driver rutetrafikk med buss og turbussvirksomhet, samt opplevelsesreiser.

Dette årsregnskapet ble vedtatt av selskapets styre 2. juni 2017.

Regnskapsprinsipper

Bekreftelse finansielt rammeverk

Konsern- og selskapsregnskapet til Tide AS er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomité (IFRIC), som fastsatt av EU, publisert av International Accounting Standards Board (IASB) og som er pliktig per 31. desember 2016. Til slutt i denne prinsippnoten er det tatt inn en oversikt over endringer i standarder og fortolkninger siste år, status på frivillige standarder og tolkninger, samt en kort omtale av hvordan Tide har forholdt seg til disse.

Årsregnskapet er avlagt under forutsetningen om fortsatt drift.

Grunnlag for utarbeidelse

Historisk kost er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet med unntak av finansielle instrumenter tilgjengelig for salg og derivater. Disse er vurdert til virkelig verdi.

Viktige forutsetninger og regnskapsestimater

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS innebærer at ledelsen må utøve skjønn gjennom bruk av forutsetninger

som har påvirket estimater for eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysninger om potensielle forpliktelser. Estimater og forutsetninger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring kombinert med forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på vurderingstidspunktet. Fremtidige hendelser kan imidlertid medføre at forutsetninger endrer seg. Effekten av endringene blir regnskapsført når en med tilstrekkelig sikkerhet kan fastsette de nye estimatene i samsvar med gjeldende regnskapsregler.

Finansielle eiendeler og gjeld til virkelig verdi

Tide har enkelte finansielle eiendeler og finansielle derivater regnskapsført til virkelig verdi. Ved beregning av virkelig verdi legges estimater til grunn som i hovedsak er basert på observerbare priser og kan endres over tid. Endringer i forutsetninger vil medføre endringer i balanseførte verdier med effekter over resultatregnskapet.

Anleggsmidler

Tide vurderer løpende forventet brukstid og restverdi på anleggsmidler. Dette har betydning for årlige avskrivninger. Videre vurderer Tide anleggsmidlenes verdi og hvorvidt det er behov for å gjøre nedskrivninger. Disse vurderingene involverer en stor grad av skjønn. Det vises her til Note 9, varige driftsmidler og Note 2, vesentlige estimater og usikkerhet.

Estimerte avsetninger for tap på kontrakter

Tide gjennomfører årlige tester for å vurdere avsetning for tap på kontrakter hvor det er negative driftsresultater, og dermed indikasjoner på mulig avsetningsbehov. For varige driftsmidler som benyttes i kontraktene gjennomføres først nedskrivningstest, se omtale ovenfor. Deretter måles nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for den enkelte kontrakt. Disse vurderingene involvere en stor grad av skjønn. Det vises til Note 2, vesentlige estimater og usikkerhet, for nærmere beskrivelse.

Pensjonsforpliktelser

Tide har forpliktelser knyttet til de ansattes opptjente pensjonsrettigheter knyttet til ytelsesbasert pensjonsordninger. Beregningene innebærer at Tide må fastsette økonomiske og demografiske forutsetninger. Endringer i forutsetningene kan gi betydelige utslag på de beregnede forpliktelser med konsekvens for fremtidige pensjonskostnader. Det vises til Note 16, pensjoner, for nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn.

I det følgende blir Tides regnskapsprinsipper presentert. Disse er fulgt for alle år som er omfattet av dette årsregnskapet, dersom ikke annet er positivt sagt.

a) Klassifisering av balanseposter

Eiendeler som er knyttet til varekretsløpet er klassifisert som omløpsmidler.

Fordringer blir klassifisert som omløpsmidler dersom de skal tilbakebetales i løpet av ett år etter utbetalingstidspunktet.

Andre eiendeler blir klassifisert som anleggsmidler.

For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

b) Konsolideringsprinsipp

Konsernregnskapet omfatter morselskapet og enheter kontrollert av Tide AS (datterselskaper) datterselskapene.

Kontroll er oppnådd når selskapet har makt over investeringen, er eksponert for, eller har rettigheter til variabel avkastning fra involveringen i investeringen, samt har evne til å bruke sin makt til å påvirke avkastningen. Virkningen av potensielle stemmeretter som kan utøves eller konverteres på balansedagen tas med i vurderingen. Når selskapet ikke har majoriteten av stemmeberettigede aksjer, har det kontroll over investeringen når stemmeretten er nok til å gi det den praktiske evnen til å påvirke de relevante aktivitetene til investeringen alene.

Inntekter og kostnader fra datterselskaper som er ervervet eller avhendet i løpet av året medtas eller unntas fra konsolidert resultatregnskap på det tidspunkt Tide oppnår eller avgir kontroll. Totalresultatet fra datterselskapene henføres til aksjonærer og ikke-kontrollerende eierinteresser selv om dette medfører en negativ ikke-kontrollerende eierinteresse.

Konsernregnskapet er utarbeidet som om konsernet var én økonomisk enhet. Transaksjoner og mellomværende mellom selskapene, inkludert internfortjeneste og urealisert gevinst og tap i konsernet, er eliminert. Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede prinsipper, ved at datterselskapene følger de samme regnskapsprinsippene som morselskapet.

Endringer i konsernets eierinteresser i datterselskaper som medfører at konsernet ikke mister kontroll over datterselskapet, regnskapsføres som en egenkapitaltransaksjon. Differansen mellom bokført verdi av den ikke-kontrollerende eierinteressen og virkelig verdi av vederlaget innregnes direkte i opptjent egenkapital.

Virksomhetssammenslutninger

Oppkjøp av virksomheter regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi (på dato for overtakelsen) av overførte eiendeler, pådratte forpliktelser og utstedte egenkapitalinstrumenter. Inkludert i vederlaget er også virkelig verdi av alle eiendeler eller forpliktelser som følge av avtale er betinget. Utgifter

som er direkte henførbare til virksomhetssammenslutninger kostnadsføres når de påløper.

Identifiserbare eiendeler, og gjeld regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet, med unntak av utsatt skattefordeler og -forpliktelser. Dersom summen av vederlaget, balanseført beløp av ikke-kontrollerende eiere og virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet av tidligere eierinteresser overstiger virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i det oppkjøpte selskapet, balanseføres differansen som goodwill. Hvis summen er lavere enn selskapets nettoeiendeler, resultatføres differansen umiddelbart.

Når virksomhet erverves i flere trinn skal eierandelen fra tidligere kjøp verdsettes på nytt til virkelig verdi på kontrolltidspunktet med resultatføring av verdiendringen.

Endring i virkelig verdi av betinget vederlag som oppstår som følge av tilleggsinformasjon innhentet innen et år fra oppkjøpstidspunktet om fakta og forhold som eksisterte på oppkjøpstidspunktet, blir justert retrospektivt med tilsvarende endring i goodwill.

Betinget vederlag betalt av kjøper innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Betinget vederlag er klassifisert som en eiendel eller forpliktelse og er målt til virkelig verdi med endring i virkelig verdi innregnet i resultatregnskapet eller som en endring i totalresultatet. Betinget vederlag som ikke faller inn under IAS 39 er målt i samsvar med gjeldende IFRS. Betinget vederlag som er klassifisert som egenkapital blir ikke målt på nytt i senere rapporteringsperioder og justeringer blir innregnet i egenkapitalen.

Dersom regnskapsføringen for en virksomhetssammenslutning ikke er fullstendig ved slutten av rapporteringsperioden, der sammenslutningen foretas, så rapporterer Tide foreløpig verdier for eiendeler og gjeld der virkelig verdi er ufullstendig. Disse midlertidige verdiene justeres løpende innen de neste tolv måneder for å reflektere ny informasjon som er innhentet om forhold som eksisterte på oppkjøpsdatoen som ville ha påvirket verddivurderingen på oppkjøpsdatoen om de var kjent.

Omorganiseringer med uendret eierskap

Omorganiseringer med uendret eierskap videreføres i selskapsregnskapet til de verdiene investeringene var regnskapsført til umiddelbart før omorganiseringen.

Datterselskaper

Investeringer i datterselskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet.

>> Note 1 Regnskapsprinsipper (forts)

c) Måling av virkelig verdi

Tide måler finansielle instrumenter, som derivater, og ikke-finansielle eiendeler til virkelig verdi på hver balansedato og alle identifiserte eiendeler og gjeld ervervet gjennom virksomhetssammenslutninger til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Alle eiendeler og gjeld som måles til virkelig verdi på balansedagen eller som er beskrevet i årsrapporten er kategorisert innenfor virkelig verdi hierarkiet. Basert på laveste inputnivå som er vesentlig for målingen av virkelig verdi er disse definert som følger:

- Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av ikke-justerte noterte priser fra aktive markeder for identiske eiendeler og forpliktelser
- Nivå 2: Virkelig verdi måles ved bruk av direkte eller indirekte observerbar input annet enn laveste nivå
- Nivå 3: Virkelig verdi måles ved bruk av ikke observerbar input

Ved estimering av virkelig verdi av eiendeler og gjeld bruker Tide observerbare markedsdata så langt det lar seg gjøre. Hvor input på nivå 1 ikke er tilgjengelig kan Tide bruke tredjepart kvalifiserte verdsetterer for å utføre verdivurderingen. Tide har ikke vesentlige ikke-finansielle eiendeler og gjeld som må måles til virkelig verdi på hver balansedato.

For eiendeler og gjeld som innregnes i konsernselskapet regelmessig vurderer Tide om det har vært omklassifiseringer mellom de ulike nivåene i hierarkiet (basert på laveste inputnivå som er vesentlig for målingen av virkelig verdi) på hver balansedato.

d) Segmentrapportering

Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstakere. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er definert som konsernledelsen.

”Armlengdes avstand” er lagt til grunn for prising av interne varer og tjenester. Segmentresultat, eiendeler og forpliktelser inkluderer poster som relaterer seg direkte til segmentene. Dette inkluderer også inntekter og kostnader til konsernadministrasjon. Segmentinformasjonen er rapportert i samsvar med Tides regnskapsprinsipper. Gevinster og tap fra konserninterne overføringer, konsernbidrag og utbytte er ikke inkludert i resultatene fra segmentene. Elimineringer i balansen omfatter i hovedsak interne fordringer og gjeld.

e) Valuta

Funksjonell valuta

Tide presenterer årsregnskapet i norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta i alle selskapene i konsernet med

unntak av Tide Bus Danmark A/S og selskapets datterselskap som har danske kroner (DKK) og euro (EUR) som funksjonell valuta. Alle beløp i årsregnskapet er i hele tusen NOK, hvis ikke annet spesifikt er oppgitt.

Transaksjoner i utenlandsk valuta

I selskapenes regnskaper blir transaksjoner i annen valuta enn selskapets funksjonelle valuta innregnet basert på valutakursen på transaksjonstidspunktet. Realisert valutagevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Pengeposter i valuta er vurdert til kursen på balansedagen ved utgangen av regnskapsperioden. Dersom valutaposisjonen anses som kontantstrømsikring, regnskapsføres gevinst eller tap som del av utvidet resultat frem til den sikrede eiendel / gjeld realiseres, hvorpå dette resultatføres.

Omregning til NOK for utenlandske virksomheter

Resultatregnskap og balanse for konsernselskaper med funksjonell valuta forskjellig fra presentasjonsvalutaen regnes om på følgende måte:

- Balanseposter omregnes til norske kroner med valutakursen på balansedagen.
- Resultatposter omregnes til norske kroner ved å benytte årlig gjennomsnittskurs for hver måned. Ved store transaksjoner og hendelser benyttes transaksjonskurs, da den vil gi et bedre estimat enn ved bruk av gjennomsnittskurs.
- Omregningsdifferanser føres mot utvidet resultat og spesifiseres separat i oppstillingen over egenkapitalen.

Ved salg av hele eller deler av utenlandsk virksomhet omklassifiseres tilhørende omregningsdifferanse fra utvidet resultat og over resultatet som en del av gevinsten eller tapet ved salget.

f) Inntektsføring

Inntekter blir inntektsført i den perioden de er opptjent, det vil si når risiko og kontroll er gått over på kjøper. Inntekter ved salg av varer og tjenester måles til virkelig verdi av vederlaget på tidspunktet varen/tjenesten er levert.

Salg resultatføres når inntekten kan måles pålitelig, det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til transaksjonen vil tilflyte Tide og respektive kriterier knyttet til de ulike formene for salg som nevnt under er oppfylt. Tide baserer estimatene for inntektsføring på historikk, vurdering av type kunde og transaksjon samt eventuelle spesielle forhold knyttet til den enkelte transaksjon.

Inntektene inkluderer i hovedsak følgende elementer:

Billettinntekter

Billettinntekter omfatter inntekter fra kommersiell passasjerfrakt, deriblant reiseliv, kystbuss, flybuss mm. Mesteparten av dette er kontantsalg med unntak av reiselivsinntekter som består hovedsakelig av kredittsalg via reisebyråer. Inntektsføring skjer i den perioden reisen er gjennomført og/eller tjenesten er levert.

Kontraktsinntekter

Kontraktsinntekter er i all hovedsak vederlag for kollektivtjenester i anbudskontrakter med det offentlige. Salg av tjenester resultatføres i den perioden leveransen utføres. For de fleste anbudskontrakter er inntektsføringen lineær, men den kan i enkelte tilfeller variere fra periode til periode. Krav på kontraktsinntekt blir balanseført som en fordring dersom inntektene ikke fullt ut er innbetalt per årsskiftet

Renteinntekter

Renteinntekter blir resultatført etter hvert som inntektene blir opptjent basert på den effektive-rente-metoden. Ved nedskrivning av lån og fordringer, reduseres fordringens balanseførte verdi til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er estimert fremtidig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente. Etter nedskrivning resultatføres renteinntekter basert på amortisert kost og opprinnelig effektiv rentesats.

Inntekter fra utbytte

Utbytteinntekter resultatføres når rett til å motta betaling oppstår.

g) Offentlige tilskudd

Driftstilskudd

Tilskudd som kompenserer for kostnader eller manglende inntekter blir resultatført i samme år som kostnaden eller den manglende inntekten tilskuddet er ment å kompensere, og klassifiseres i henholdsvis som kostnadsreduksjon eller driftsinntekt.

h) Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid og som anskaffes separat regnskapsføres til anskaffelseskost. Slike eiendeler har begrenset utnyttbar levetid, og føres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte avskrivninger. De avskrives lineært over forventet økonomisk levetid, og behandles for øvrig på samme måte som varige driftsmidler i regnskapet.

Anskaffelseskost for disse eiendelene avskrives lineært over følgende perioder:

Markedsrelaterte eiendeler 1 – 5 år

i) Varige driftsmidler

Varige driftsmidler med begrenset levetid regnskapsføres til anskaffelseskost. Disse blir avskrevet lineært over forventet økonomisk levetid. Varige driftsmidler er således vurdert til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer lånekostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet. Ikke-ferdigstilte varige driftsmidler regnskapsføres som anlegg under utføring. Når eiendeler er solgt eller avhendet, blir anskaffelseskost og akkumulerte av- og nedskrivninger tilbakeført i regnskapet. Eventuelle tap eller gevinster fra salget i forhold til bokført verdi umiddelbart før realisasjonen blir resultatført.

Utgifter forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir løpende kostnadsført i resultatregnskapet. Utgifter ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmiddelets verdi vesentlig, balanseføres og avskrives planmessig. Ved utskiftninger som balanseføres, resultatføres gjenværende bokført verdi av de komponenter som skiftes ut.

Kostpris med fradrag for utrangeringsverdi blir avskrevet lineært fra kjøpstidspunktet over forventet økonomisk levetid på følgende måte:

Utstyr og inventar	3 - 5 år
Dataskystemer	7 - 9 år
Busser	9 - 14 år
Eiendommer	25 år
Tomter	ingen avskrivning

Avskrivningsperiode og –metode blir vurdert hvert år for å sikre at metoden og perioden som blir benyttet samsvarer med de økonomiske realitetene til anleggsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utrangeringsverdier. Anlegg under utføring avskrives ikke.

Kjøp og salg av varige driftsmidler vurderes som en del av den ordinære driften til selskapet. Gevinst og tap ved salg blir presentert netto på egen linje i resultat og regnskap.

j) Leieavtaler og leie av varige driftsmidler

Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetaling ved operasjonelle avtaler (med fradrag for eventuelle økonomiske insentiver fra utleier) kostnadsføres lineært over leieperioden.

>> **Note 1 Regnskapsprinsipper (forts)**

Tide leier varige driftsmidler som busser. Leieavtaler knyttet til varige driftsmidler hvor Tide i hovedsak innehar all risiko og avkastning knyttet til eierskapet, klassifiseres som finansielle leieavtaler. Finansielle leieavtaler balanseføres ved leieperiodens begynnelse til det laveste av virkelig verdi på leide driftsmidler og nåverdien av den samlede minimumsleie.

Hver leiebetaling allokeres mellom et avdragselement og et renteelement på en slik måte at det oppnås en konstant rentekostnad på utestående balanseført leieforpliktelse. Rentekostnaden resultatføres som finanskostnad. Leieforpliktelsen, med fradrag for rentekostnadene, klassifiseres som kortsiktig eller langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner, avhengig av forfallstidspunkt. Varige driftsmidler anskaffet gjennom en finansiell leieavtale avskrives over forventet brukstid eller leieperioden dersom denne er kortere. Restverdi/gjenkjøpsverdi vil være nedre grense for eiendelenes bokførte verdi.

k) Nedskrivning av ikke-finansielle anleggsmidler

Tide vurderer balanseført beløp for eiendeler og identifiserbare immaterielle eiendeler årlig eller oftere hvis hendelser og endringer i forutsetninger indikerer at balanseført beløp ikke er gjenvinnbart. Ved indikasjoner på behov for nedskrivning vil det bli vurdert om gjenvinnbart beløp på anleggsmidlene relatert til den tilhørende vurderingsenheten overstiger regnskapsført verdi. Gjenvinnbart beløp for en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet er det høyeste av vurderingsenhetens bruksverdi og netto salgsverdi. Med bruksverdi menes nåverdien av fremtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå fra vurderingsenheten mens netto salgsverdi defineres som differansen mellom markedsverdi på balansedagen og antatte salgskostnader. I de tilfeller anleggsmidlene i vurderingsenheten er bundet opp i kontrakter (f.eks. anbudskontrakter) og ikke kan realiseres uten at kontraktsbrudd kan påberopes av avtalepart, benyttes bare bruksverdi som et alternativ for gjenvinnbart beløp.

Fremtidige kontantstrømmer omfatter vurderingsenhetens kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter før skatt tillagt tilhørende anleggsmidlers terminalverdi ved utløp av de kontrakter som eventuelt er grunnlaget for vurderingsenheten. Erstatningsinvesteringer inkluderes i de fremtidige kontantstrømmene ved beregning av bruksverdi, mens investeringer som øker kapasiteten holdes utenfor.

Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn regnskapsført verdi, vil anleggsmidlene bli nedskrevet til denne verdien. Eventuell goodwill blir redusert først.

Nedskrivningen blir tilbakeført dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Tilbakeføringer skjer til den bokførte verdien eiendelen ville hatt dersom

ingen nedskrivning hadde vært registrert for driftsmiddelet. Det er unntak for goodwill, som ikke har en slik tilbakeføringsadgang.

l) Anleggsmidler holdt for salg

Anleggsmidler blir klassifisert som holdt for salg når deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli realisert ved en salgstransaksjon og et salg er vurdert som svært sannsynlig. Klassifisering til holdt for salg skjer fra og med det tidspunktet anleggsmidlene er besluttet solgt og eiendelene er aktivt markedsført til en pris som er rimelig sett i forhold til eiendelenes virkelige verdi. Videre er det en betingelse for klassifisering som holdt for salg at salget forventes innregnet innen ett år etter beslutningen om salg er tatt og at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planene om salg, herunder at disse vil bli trukket tilbake. Fra tidspunktet for klassifisering til holdt for salg foretas ikke avskrivninger på eiendelene. Måling skjer til laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

m) Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er definert som enhver kontrakt som både gir opphav til en finansiell eiendel for et foretak og en finansiell forpliktelse eller egenkapitalinstrument for et annet foretak. Finansielle instrumenter omfatter blant annet derivater, bankinnskudd, aksjeinvesteringer, fordringer, lån fra kredittinstitusjoner, leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld eksklusiv offentlig gjeld. Forskuddsbetalte kostnader og inntekter er her unntatt.

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser innregnes i Tides konsoliderte oppstilling av eiendeler og gjeld når Tide blir part i de kontraktsmessige vilkårene til instrumentet.

Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet, balanseføres første gang til virkelig verdi med tillegg av transaksjonsutgifter. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi og transaksjonsutgiftene resultatføres. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Utlån og fordringer måles i senere perioder til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Kundefordringer og andre langsiktig- og kortsiktige fordringer

Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer regnskapsføres ved førstegangsregistrering til virkelig verdi og

deretter til amortisert kost. Fordringer med løpetid kortere enn tre måneder neddiskonteres normalt ikke. Fordringer som forfaller mer enn tre måneder etter balansedagen blir regnskapsført til amortisert kost redusert for tap på verdifall. Effektiv rente på rentebærende instrumenter resultatføres under finansinntekter.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler som er tilgjengelig for salg innregnes ved førstegangsregistrering til virkelig verdi. Disse vurderes senere til virkelig verdi og endringer i virkelig verdi innregnes i konsolidert oppstilling over totalresultatet, frem til eiendelen selges eller er vurdert å være gjenstand for verdifall, hvorpå akkumulerte gevinster eller tap innregnet i egenkapitalen medtas i resultatregnskapet for perioden.

Utbytte på aksjer som er tilgjengelig for salg føres over resultatet, under finansinntekter, når Tides rett til utbyttet er fastslått.

Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser

Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser måles til virkelig verdi på etableringstidspunktet og regnskapsføres deretter til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metoden. Kortsiktige forpliktelser som forfaller innen tre måneder neddiskonteres normalt ikke.

Rentebærende lån

Rentebærende lån innregnes ved førstegangs balanseføring til virkelig verdi redusert for transaksjonskostnader. Etterfølgende regnskapsføring er til amortisert kost, hvor eventuell forskjell mellom kost og innløsningsbeløp innregnes over løpetiden som en del av den effektive renten.

Derivater

Et derivat er et finansielt instrument med alle følgende karakteristikk:

- Verdien på instrumentet blir endret som et resultat av endringer i rente, kurs eller pris på et underliggende objekt.
- Instrumentet krever ingen eller liten initiell investering.
- Instrumentet blir gjort opp på en fremtidig dato.

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Tide øremerker enkelte derivater til sikring av variabilitet i kontantstrømmer knyttet til en særskilt risiko i en balanseført eiendel, forpliktelse eller svært sannsynlig planlagt transaksjon (kontantstrømsikring)

Regnskapsføring som sikring (sikringsbokføring) har til formål å ta høyde for motsvarende hendelser av verdiendringer i kontantstrømmene for sikringsinstrument og sikringsobjekt. Følgende krav må være oppfylt for at sikringsbokføring skal kunne brukes:

- Sikringsrelasjonen må utpekes og dokumenteres ved etablering, inkl. foretakets målsetting og strategi for risikostyring.
- Sikringen må ved inngåelse forventes å være høyst effektiv gjennom sikringsperioden (80 % - 125 %).
- Ved sikring av fremtidige kontantstrømmer må den fremtidige transaksjonen som er underlagt sikring være høyst sannsynlig.
- Sikringseffektivitet må løpende kunne måles på en pålitelig måte.
- Faktisk sikringseffektivitet må måles og dokumenteres. Verdiendringen på sikringsinstrumentet må motvirke 80 % til 125 % av endringene i sikringsobjektet gjennom hele perioden.

Virkelig verdi for derivater måles basert på noterte markedspriser når disse er tilgjengelige. Når noterte markedspriser ikke er tilgjengelige, estimerer Tide virkelig verdi ved bruk av verdsettelsesmodeller hvor observerbar markedsinformasjon benyttes i så stor utstrekning som mulig. Gevinst eller tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes i resultatregnskapet med mindre derivatet er utpekt og effektivt som sikringsinstrument, hvorpå tidspunktet for innregning i resultatet vil avhenge av type sikringsrelasjon.

Et derivat blir klassifisert som anleggsmidler eller langsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid er mer enn tolv måneder og som omløpsmidler eller kortsiktige forpliktelser hvis gjenstående løpetid er mindre enn tolv måneder.

Kontantstrømsikring

Ved sikring av fremtidige transaksjoner (kontantstrømmer) skal den effektive delen av gevinster eller tap på sikringsinstrumentet føres midlertidig over utvidet resultat og mot egenkapitalen. Når den sikrede transaksjonen skjer, blir egenkapitalføringen reversert og resultatført mot den posten sikringen gjelder i samme periode som den sikrede transaksjonen påvirker resultatet. Tilsvarende reversering og resultatføring gjennomføres dersom sikringen avbrytes eller regnes som ineffektiv. Markedsverdien på den inngåtte sikringsavtalen er beregnet med grunnlag i den pris som er fastsatt basert på aktuelle kurser i markedet på rapporteringsdagen.

Gevinster og tap som oppstår ved endringer i virkelig verdi på derivater og som ikke kvalifiserer for sikringsføring, innregnes i resultatregnskapet.

>> **Note 1 Regnskapsprinsipper (forts)***Verdifall på finansielle eiendeler*

På hver balansedag vurderer Tide om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler.

(i) For eiendeler (aksjer) klassifisert som tilgjengelig for salg vil et betydelig eller langvarig fall i virkelig verdi under anskaffelseskost være en indikator på at aksjen er verdiforringet. Dersom slike objektive indikatorer foreligger for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, tas det samlede tapet – målt som differansen mellom anskaffelseskost og dagens virkelige verdi, fratrasket eventuelt tidligere resultatførte nedskrivninger – ut av egenkapitalen og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på aksjer og tilsvarende instrumenter ført i resultatregnskapet reverseres ikke gjennom resultatregnskapet.

(ii) For eiendeler klassifisert til amortisert kost vil Tide se ved hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler har falt i verdi. Tap ved verdifall innregnes bare dersom det er objektive indikasjoner på verdifall som er et resultat av en eller flere hendelser som har inntruffet etter førstegangsinnregningen (en tapshendelse) og denne tapshendelsen påvirker fremtidige estimerte kontantstrømmer på en måte som kan måles pålitelig. Dersom slike objektive indikasjoner foreligger for eiendeler klassifisert til amortisert kost, tas det samlede tapet – målt som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens effektive rente – til reduksjon av eiendelens balanseførte verdi og regnskapsføres i resultatregnskapet.

iii) For kundefordringer regnskapsføres avsetning for tap når det foreligger objektive indikatorer på at Tide ikke vil motta oppgjør i samsvar med opprinnelige betingelser. Vesentlige økonomiske problemer hos kunden, sannsynlighet for at kunden vil gå konkurs eller gjennomgå økonomisk restrukturering og utsettelse og mangler ved betaling anses som indikatorer på at kundefordringer må nedskrives. Avsetningen utgjør forskjellen mellom pålydende og gjenvinnbart beløp, som er nåverdien av forventede kontantstrømmer, diskontert med opprinnelig effektiv rente. Bokført verdi av kundefordringene reduseres ved bruk av en avsetningskonto, endringer i avsetningen resultatføres som andre driftskostnader. Når en kundefordring er tap, blir den ført mot avsetningskontoen for tap på fordringer. Eventuelle senere innbetalinger på tidligere tapsførte fordringer resultatføres under andre driftskostnader.

n) Varelager

Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Anskaffelseskost tilordnes ved bruk av «først inn først ut»-prinsippet (FIFU-

metoden). Anskaffelseskost for varelager omfatter alle kjøpsutgifter, bearbeidingsutgifter og andre utgifter som er påløpt for å bringe varene til deres sted/lokasjon og tilstand på balansedagen. Netto realisasjonsverdi er estimert salgpris fratrasket salgskostnader.

Det blir gjennomført nedskrivning for påregnelig ukurans, det vil si differanse mellom kostpris og en lavere netto realisasjonsverdi.

o) Aksjekapital og overkurs

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter som knytter seg direkte til utstedelse av nye aksjer eller opsjoner med fradrag for skatt, føres som reduksjon av mottatt vederlag i egenkapitalen.

p) Kjøp og salg av egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer blir kjøpesummen inklusive direkte kostnader ført som reduksjon i egenkapitalen. Pålydende av egne aksjer blir ført til reduksjon av innskutt egenkapital, resten som reduksjon av opptjent egenkapital. Ved salg av egne aksjer føres netto mottatt beløp fra salget direkte mot opptjent egenkapital.

q) Resultater per aksje*Resultat per aksje*

Resultat per aksje er beregnet ved å dele den delen av årsresultatet og totalresultatet som er tilordnet selskapets aksjonærer med et veid gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer gjennom året, fratrasket egne aksjer.

Utvannet resultat per aksje

Ved beregning av utvannet resultat per aksje benyttes det veide gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer i omløp regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Det er to kategorier av potensielle aksjer som kan medføre utvanning; konvertibelt lån og aksjeopsjoner. Tide har ingen av disse, og resultat per aksje og utvannet resultat per aksje er dermed likt.

r) Pensjoner

Selskapene i Tide har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er generelt finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskaper, fastsatt basert på periodiske aktuarberegninger. Tide har både innskuddsplaner og ytelsesplaner. I tillegg har Tide noen få ytelsesbaserte pensjonsavtaler som finansieres direkte over drift.

Ytelsesbaserte ordninger

Pensjonskostnader og -forpliktelser blir beregnet av aktuar etter lineær opptjening. Utrekningene er basert på økonomiske forutsetninger for blant annet diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden og aktuarmessige forutsetninger om mellom annet dødsrate og frivillig avgang.

Det balanseførte beløpet av pensjoner utgjør summen av netto pensjonsforpliktelse og akkumulerte estimatavvik. Netto pensjonsforpliktelse er forskjellen mellom den beregnede brutto pensjonsforpliktsen, som representerer en nåverdi av antatte fremtidige pensjonsutbetalinger, og pensjonsmidlene vurdert til virkelig verdi.

Dersom pensjonsmidlene overstiger pensjonsforpliktelsene er ordningen overfinansiert. Overfinansieringen blir balanseført i den grad det er sannsynlig at denne vil kunne bli brukt til å innfri forpliktelsene i den aktuelle pensjonsordningen.

Aktuarmessige gevinster og tap innregnes i utvidet resultat etterhvert som disse oppstår og vil ikke bli reklassifisert til resultatregnskapet på et senere tidspunkt.

Tide avvirket alle sine fondsfinansierte ordninger høsten 2012, etter dette utgjør verdireguleringene et mindre beløp. Arbeidsgiveravgiften blir kostnadsført ut fra innbetalt pensjonspremie og endring i netto pensjonsforpliktelse i den enkelte pensjonsordning.

Innskuddsordning

Ved innskuddsplaner betaler Tide innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Tide har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er betalt. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger.

s) Betalbar og utsatt skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både skatt som skal betales i perioden (betalbar skatt basert på skattemessig resultat for året) og endring i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattemessige lover og regler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Det er lovverket i de land der Tides datterselskaper eller tilknyttede selskaper opererer og genererer skattepliktig inntekt som er gjeldende for beregning av skattepliktig inntekt.

Det er ved hjelp av gjeldsmetoden beregnet utsatt skatt som 24 prosent av de midlertidige forskjellene som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Gjeldende skattesats for 2016 er 25 prosent. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller

er utlignet i den grad disse gjelder samme skattesubjekt. Bokført beløp på utsatt skattefordel blir gjennomgått og vurdert ved hver periodeslutt. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, er begrunnet med forventet fremtidig inntjening. Utsatt skatt og skattefordel som kan føres opp i balansen er oppført netto.

Skatt på konsernbidrag (selskapsregnskapet)

Skatteeffekten knyttet til konsernbidrag avgitt på grunnlaget av regnskapsårets skattepliktige inntekt blir ført som reduksjon i betalbar skatt og reduksjon utsatt skattefordel/økning utsatt skatt. For mottatt konsernbidrag knyttet til regnskapsårets skattepliktige inntekt blir skatteeffekten ført som økning i betalbar skatt/reduksjon utsatt skattefordel og reduksjon utsatt skatt/økning utsatt skattefordel.

t) Utbytte og konsernbidrag

Foreslått utbytte innregnes som en forpliktelse på det tidspunktet generalforsamlingen vedtar utbytteutdelingen. Tilsvarende gjelder for avgitt konsernbidrag (selskapsregnskapet).

Avgitt konsernbidrag regnskapsføres i selskapsregnskapet i vedtaksåret som en økning av bokført verdi på investeringen i mottakende selskap dersom Tide AS har direkte eierinteresser i dette selskapet. Dersom Tide AS ikke har eierinteresser i mottakende selskap føres avgitt konsernbidrag til reduksjon i opptjent egenkapital.

Mottatt konsernbidrag resultatføres i selskapsregnskapet i vedtaksåret dersom Tide AS har direkte eierinteresser i dette selskapet, og dette er hentet fra akkumulerte resultater i Tide ASs eierperiode. Dersom konsernbidraget representerer tilbakebetaling av egenkapitalen på konsernetableringstidspunktet, føres mottatt konsernbidrag som reduksjon i investeringens bokførte verdi.

Regnskapsføring av konsernbidrag, i selskapsregnskapet, gitt til eller fra andre enn det nærmeste selskapet blant selskaper i rett opp- eller nedadstigende linje er ikke omfattet av beskrivelsen over.

u) Avsetninger

En avsetning blir regnskapsført når, og bare når:

- selskapet har en gjeldende forpliktelse (legal eller underforstått) som følger av hendelser som har skjedd og
- det er sannsynlighetsovervekt for at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av forpliktelsen,
- og at størrelsen på beløpet kan måles pålitelig.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsats før

>>

>> **Note 1 Regnskapsprinsipper (forts)**

skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som finanskostnad.

Avsetninger er gjennomgått hver balansedato og nivået reflekterer det beste estimatet på forpliktelsen.

Tapskontrakter

Tides virksomhet innebærer at det inngås en rekke kontrakter med det offentlige om levering av kollektivtjenester. For flere av disse kontraktene har Tide en stor del av risikoen for utviklingen i flere kostnadsarter (for eksempel renter, lønn og drivstoff). I mange av kontraktene er det innarbeidet reguleringsmekanismer for inntektene for å ta høyde for kostnadsendringer som Tide ikke selv direkte kan påvirke. Imidlertid kan endringer resultere i at kontraktene blir ulønnsomme dersom kostnadene øker i større omfang enn hva reguleringsmekanismene knyttet til inntektene klarer å ta høyde for.

Ved nedskrivningsindikatorer, herunder tap på driften, gjennomføres først en nedskrivningstest på anleggsmidlene i den aktuelle kontrakten etter IAS 36. Derneft måler Tide nåverdien av fremtidige forventede kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter i den enkelte kontrakt, hvorav estimerte utbetalinger omfatter alle uunngåelige fremtidige betalbare driftskostnader. Av- og nedskrivninger, finanskostnader og skatt inkluderes således ikke. I den grad den enkelte kontrakt regnes som en kontantgenererende enhet defineres dermed kontantstrømmen på samme måte som den som legges til grunn i nedskrivningstester for anleggsmidlene, med unntak av at anleggsmidlenes terminalverdi ved utløp av kontraktene ikke tas med. Salgsvederlag for eventuelle realisasjoner av anleggsmidlene inkluderes heller ikke i denne beregningen. Dersom beregningene viser en negativ nåverdi, regnskapsføres dette beløpet som en avsetning. Avsetningen reverseres i takt med eventuell reduksjon av negativ nåverdi i senere perioder.

Dette er ikke tilfelle dersom anleggsmidlene har en lengre levetid enn kontrakten og nedskrivningstesten underbygger bokførte verdier. I slike tilfeller avsettes det ikke for tap på kontraktene isolert sett.

Oversikt over endringer i IFRS siste år**a) Nye og endrede standarder implementert i 2016**

Fra 1. januar 2016 er følgende standarder tatt i bruk:

Tide har vurdert de endringer som følger av forbedringsprosjektene og andre endringer som er gjeldende for årsregnskapet. Implementerte endringer som følge av dette har ikke vært av vesentlig karakter for regnskapet og notene. Ingen nye standarder har blitt tatt i bruk.

b) Vesentlige standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder (som Tide vurderer vil påvirker regnskapet) som ikke er trådt i kraft og hvor Tide ikke har valgt tidlig anvendelse

Tide har ikke valgt tidlig anvendelse av noen av de endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger. Vesentlige endringer som Tide vurderer at kan/vil få effekt på regnskap og/eller noteinformasjon omtales i det følgende.

IFRS 9 Finansielle instrumenter omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. Den komplette versjonen av IFRS 9 ble utgitt i juli 2014. Den erstatter de deler av IAS 39 som omhandler tilsvarende problemstillinger. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i to kategorier: de som skal måles til virkelig verdi og de som skal måles til amortisert kost. Målekategori bestemmes ved første gangs regnskapsføring av eiendelen. Klassifiseringen avhenger av enhetens forretningsmodell for styring av sine finansielle instrumenter og karakteristikken av kontantstrømmene til det enkelte instrumentet. For finansielle forpliktelser viderefører standarden stort sett kravene i IAS 39. Den største endringen er at i tilfeller der virkelig verdi-oppsjonen er tatt i bruk for en finansiell eiendelforpliktelse, skal endringer i virkelig verdi som skyldes endring i enhetens egen kredittrisiko innregnes i utvidet resultat og ikke i det tradisjonelle resultatet, med mindre dette fører til en situasjon der sammenstilling ikke oppnås ("accounting mismatch"). IFRS 9 medfører en rekke endringer og forenklinger som vil føre til at mulighetene for bruk av sikringsbokføring vil øke. Tide har sikret noe av den langsiktige gjelden. Den nye standarden vil ha liten effekt for Tide. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018. Reglene for sikringsbokføring skal hovedsakelig implementeres

prospektivt med noen få unntak. Tide har ingen planer om tidlig implementering av standarden.

IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers er en ny felles standard for inntektsføring. Standarden erstatter alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Kjerneprinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes for å reflektere overføringen av avtalte varer eller tjenester til kunder, og da til et beløp som gjenspeiler vederlaget selskapet forventer å ha rett til i bytte for disse varene eller tjenestene. Standarden gjelder med noen få unntak, alle innteksbringende kontrakter med kunder og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018, men tidlig anvendelse er tillatt. Tide forventer å implementere IFRS 15 retrospektivt med innregning av overgangseffekter ved første gangs anvendelse av standarden mot egenkapitalen på implementeringstidspunktet, 1. januar 2018. Tide har vurdert virkningene av den nye standarden gjennom 5-stegsmodellen som går fra en avtale er identifisert til den er inntektsført til rett pris i riktig periode. Tide ser at denne nye standarden vil få minimale effekter for inntektsføringen Tide har i dag, da kundekontraktene blir inntektsført i sin helhet i det de identifiserte leveringsforpliktelsene er levert og kunden har motatt kontroll.

IFRS 16 Leases erstatter eksisterende IFRS-standard for leieavtaler, IAS 17 Leieavtaler. IFRS 16 angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om leieavtaler for begge parter i en leieavtale, dvs. kunden

(leietager) og tilbyder (utleier). Den nye standarden krever at leietager innregner eiendeler og forpliktelser for de fleste leieavtaler, noe som er en vesentlig endring fra dagens prinsipper. For utleier viderefører IFRS 16 i det alt vesentlige eksisterende prinsipper i IAS 17. I tråd med dette skal en utleier fortsette å klassifisere sine leieavtaler som operasjonelle eller finansielle leieavtaler, og regnskapsføre disse to typene leieavtaler forskjellig.

Tide forventer å implementere IFRS 16 retrospektivt med innregning av overgangseffekter ved første gangs anvendelse av standarden mot egenkapitalen på implementeringstidspunktet, 1. januar 2019. Videre forventer Tide å anvende muligheten til å utelate leieavtaler med en løpetid på mindre enn 12 måneder eller som omfatter eiendeler med lav verdi, fra regnskapsføring som leieavtaler i samsvar med de praktiske forenklingsreglene.

Effekten Tide vil ha ved implementeringen av IFRS 16 vil være betydelige. Tide leier flere bussanlegg over anbudsperiodene. I tillegg er en stor del av bussparken leaset operasjonelt. Balanseførte anleggsmidler og forpliktelser vil øke betydelig ved innføringen av IFRS 16, med en tilhørende endring i klassifisering av visse kostnader fra andre kostnader, delvis til avskrivninger og delvis til rentekostnader.

Note 2 Vesentlige estimater og usikkerheter

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er det brukt finansielle forutsetninger som er vurdert til å være realistiske, samt regnskapestimater etter beste skjønn. Estimatenes er foretatt av ledelsen under hensyn til den aktuelle usikkerheten knyttet til de underliggende forhold. Dette gjelder særlig for beregning av avskrivninger og nedskrivninger (Note 9). Det vil kunne oppstå situasjoner eller endringer i markedsforhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke konsernets eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringen oppstår. Hvis endringene har effekt på fremtidige perioder, fordeles effekten over innværende og fremtidige perioder.

Tide har vurdert usikkerhet knyttet til følgende poster:

Varige driftsmidler og virkelig verdi

Driftsinntektene i Tide er i stor grad knyttet til langsiktige kontrakter (anbud) med betydelige investeringer i varige driftsmidler. Pr 31.12.16 er det foretatt en vurdering av verdien av selskapets varige driftsmidler hvor det kan være indikasjon på varig verdifall (IAS 36). For tre av selskapets kontantstrømgenererende enheter (KGE) er indikasjoner på mulig verdifall identifisert.

For å etterprøve balanseførte verdier på varige driftsmidlene for disse tre KGEene er det foretatt beregning av gjenbruksverdi. Gjenbruksverdi er beregnet for hver KGE. Basert på selskapets interne rapporteringsområder og hva som er identifisering av uavhengige inngående kontantstrømmer er hvert anbud i Norge en KGE. Beregning av gjenbruksverdiene er foretatt på de anbudene hvor det er identifisert indikasjoner på mulig risiko for varig verdifall på anleggsmidlene.

Generelt vil det alltid være usikkerhet knyttet til de fremtidige kontantstrømmene i anbudskontraktene på grunn av endringer i ruteopplegg og usikkerhet knyttet til fremtidig kostnadsutvikling. Følgende vesentlige forutsetninger er lagt til grunn ved utarbeidelse av fremtidige kontantstrømmer i gjenbruksverdivurderingene:

- Interne effektiviseringsprosjekter oppnår budsjettett effekt.

- Diskonteringsrente før skatt: 6,0 %

De balanseførte verdiene er sensitive overfor endringer i omtalte forutsetninger både enkeltvis og samlet.

Tide forsøker å påvirke usikkerheten knyttet til ruteopplegget gjennom dialog med oppdragsgiver og fornuftige endringspriser. De fleste anbudskontraktene med offentlige oppdragsgivere inneholder reguleringsklausuler for å avregne deler av variasjonene i kostnadsutviklingen, som for eksempel dieselpriis.

Gjenbruksverdiene er kalkulert som nåverdien av forventede fremtidige kontantstrømmer for hvert anbud. I de fremtidige kontantstrømmene er avtalte kontraktsinntekter og budsjetterte driftskostnader i kontraktens levetid benyttet som utgangspunkt. Utover dette er det innregnet årlige handlingsplaner for kostnadsbesparelser og økt effektivitet i kontraktens levetid. I tillegg er det innregnet økte inntekter knyttet til forventede endringsordrer. Oppnåelse av disse handlingsplanene er avhengige av gjennomføring av konkrete handlinger som både er innenfor selskapets egen kontroll, men også enkelte handlinger hvor man har aksept fra kontraktsmotpart.

Graden av budsjettoppnåelse og oppnåelse av effektene i handlingsplanene har stor betydning for beregning av gjenbruksverdiene. I modeller med fremskriving av kontantstrømmer over flere år er kontantstrømmene beheftet med usikkerhet omkring oppnåelse. Til grunn for kontantstrømmene er lagt selskapets beste skjønn, underbygget med risikovurderinger og sensitiviteter.

Ved utløpet av kontraktene er det lagt til grunn en gjenkjøpsverdi av brukte busser basert på erfaringer og restverdigarantier fra leverandører.

For to av de tre KGEene har oppdragsgiver utøvd opsjoner på ytterligere to års drift. For den tredje har oppdragsgiver anledning til å utøve opsjoner. Konsernet vurderer at det er sannsynlighetsovervekt for at disse opsjonene blir utøvet og har således lagt dette til grunn i de fremtidige

Note 2 Vesentlige estimater og usikkerheter (forts)

kontantstrømmene.

I de fremtidige kontantstrømmene er lagt til grunn en årlig vekstrate på 2,5 %. Diskonteringsrenter er satt til 6,0 % før skatt.

Det er historisk foretatt nedskrivninger av driftsmidler på tilsammen 38,5 millioner knyttet til kontrakter som gir negativ nåverdi beregning.

Sensitivitetsanalyse

For å illustrere usikkerheten som ligger i slike beregninger, er det foretatt sensitivitetsanalyser på utvalgte faktorer i beregningen. Oversikten under viser hvilken effekt de ulike faktorene har hver for seg beregnet i form av endringer i netto nåverdi samlet sett på de anbudene som det er vurdert kan være risiko for varig verdifall på anleggsmidlene:

Tall i MNOK	2016		
	Varians nåverdi	IB nedskrivning	Akkumulert nedskrivning
Rente +1%	3,5	38,5	38,5
Rente -1%	-3,4	38,5	40,6
EBITDA, + 1% av omsetning	19,5	38,5	38,5
EBITDA, - 1 % av omsetning	-19,5	38,5	53,4
EBITDA, + 5 MNOK p.a. per kontrakt	44,1	38,5	38,5
EBITDA, - 5 MNOK p.a. per kontrakt	-44,1	38,5	78,0

Note 3 Kontraktsinntekter og spesifikasjon av andre driftsinntekter

Geografisk fordeling	Konsern	
	2016	2015
Innenlandske oppdragsgivere - Fylker og kommuner	1 473 642	1 402 347
Utenlandske oppdragsgivere - Offentlige trafikksselskap	470 185	549 335
Sum kontraktsinntekter	1 943 827	1 951 682

Spesifikasjon av andre driftsinntekter

Tide AS	2016	2015
Utleie av lokaler	1 444	1 386
Administrative tjenester	36 721	36 767
Andre driftsinntekter	1 945	1 877
Sum andre driftsinntekter	40 110	40 030

Konsern	2016	2015
Rep/service busser	25 075	23 437
Utleie av buss	13 147	38 034
Bilberging	67	
Kompensasjon/godtgjørelse	6 477	16 198
Utleie av lokaler	2 751	2 374
Vask	2 863	
Andre driftsinntekter	53 308	47 461
Sum andre driftsinntekter	103 687	127 503

Note 4 Varekostnad

	Konsern	
	2016	2015
Varekjøp	12 624	11 980
Bonus varekjøp	-1 372	-5 547
Deleforbruk	77 626	82 309
Fremmede tjenester	30 150	34 123
Undertransport	126 087	132 498
Sum varekostnad	245 114	255 363

Note 5 Resultat per aksje (NOK)

	Tide AS	
	2016	2015
Årsresultat	-5 872 787	-537 054
Årsresultat per aksje (NOK)	-0,26	-0,02

	Konsern	
	2016	2015
Årsresultat	1 760 222	10 288 795
Årsresultat per aksje (NOK)	0,08	0,46
Antall aksjer		
Antall utstedte aksjer 31.12.	22 558 556	22 558 556
Antall egne aksjer 31.12.	1 000	1 000
Veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer	22 559 556	22 559 556

Utvannet resultat per aksje

Ved beregning av utvannet resultat per aksje benyttes et veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer i omløp, regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Tide AS har ikke hatt slike potensielle aksjer i periodene som er angitt. Utvannet resultat per aksjer er således identisk med resultat per aksje.

Note 6 Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte

Lønnskostnader	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Lønn	17 651	17 662	1 134 556	1 113 394
Arbeidsgiveravgift	2 947	2 469	150 894	141 580
Pensjonskostnader	1 557	555	68 075	71 491
Andre ytelser	3 044	3 610	44 351	53 096
Sum	25 199	24 296	1 397 877	1 379 560
Gjennomsnittlig antall årsverk	21	20	2 596	2 576

Konsern er pliktig til å ha tjenstepensjon etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Kravene til tjenstepensjon er oppfylt i konsern og de underliggende selskapene.

Oversikt over samlet godtgjørelse til konsernledelse, styret og revisor

		2016			
Konsernledelse		Lønn	Natural- ytelser	Opptjente pensjons rettigheter	Samlet godtgjørelse
Roger Harkestad	Konsernsjef	2 437	40	215	2 691
Ståle Rene	Finans- og økonomidirektør	1 369	7	111	1 487
Stein A. Jakobsen	Driftsdirektør	1 327	12	89	1 428
Flemming Jensen	Adm. direktør Tide Bus Danmark A/S	2 172	3	-	2 176
Janicke Stople ¹⁾	HR-direktør	1 085	12	79	1 176
Jan Helge Sandvåg	Teknisk direktør	962	7	53	1 022
Hege Sandtorv	Kommersiell direktør	949	7	52	1 008
Christine F. Johannessen ²⁾	Direktør for forr.utvikl. og konsernfunksjoner	894	7	51	952
Konsernledelsen samlet	Arbeidsgiveravgift	1 579	13	-	1 592
Sum godtgjørelse		12 774	108	651	13 532

		2015			
Konsernledelse		Lønn	Natural- ytelser	Opptjente pensjons rettigheter	Samlet godtgjørelse
Roger R. Harkestad	Konsernsjef	2 412	56	213	2 682
Ståle Rene ³⁾	Finans- og økonomidirektør	528	6	42	576
Øystein Disch Olsrød ⁴⁾	Finans- og økonomidirektør	1 114	18	77	1 209
Stein A. Jakobsen	Driftsdirektør	1 228	16	90	1 333
Flemming Jensen	Adm. direktør Tide Bus Danmark A/S	2 236	-	58	2 294
Julie Steinum ⁵⁾	HR-direktør	449	5	29	483
Jan-Helge Sandvåg	Teknisk sjef	933	11	52	996
Hege Sandtorv	Kommersiell direktør	923	10	51	985
Konsernledelsen samlet	Arbeidsgiveravgift	1 385	17	-	1 402
Sum godtgjørelse		11 209	139	612	11 960

Opptjente pensjonsrettigheter representerer her premie til innskuddsordning.

- 1) Ansatt som HR-direktør 23.01.2016
- 2) Medlem av konsernledelsen fra 2016
- 3) Ansatt som Finans- og økonomidirektør 18.08.2015
- 4) Sluttet som Finans- og økonomidirektør 18.10.2015
- 5) Sluttet som HR-direktør 31.12.2014

Utvalgte ledere i konsernledelsen fikk utbetalt bonus i 2016 og i 2015.

Det er ikke gitt lån/sikkerheter til styreleder, konsernsjef eller andre nærstående parter, se note 21 for ytterligere informasjon.

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personell

Styret har behandlet retningslinjene og hovedprinsippene for lederavlønning i konsernet. Disse er oppsummert slik:

- Konsernsjefens lønn vurderes årlig og fastsettes av styret i Tide AS.
- Øvrige lønninger i konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen. Konsernlederne lønnes individuelt og lønnen vurderes og fastsettes årlig.
- Resultatbonusavtale foreligger for utvalgte deler av konsernledelsen. Det kan utbetales en årlig bonus etter avtalte kriterier på maksimalt to ganger månedslønnen. Hovedkriteriene er knyttet opp mot resultatoppnåelse, personlig utvikling samt personalledelse og trivsel.
- Konsernledelsen er tilknyttet selskapets pensjons- og personalforsikringsordninger.
- Konsernsjefen har avtale om ett års etterlønn ved avtale om fratreddelse.
- Konsernlederne har ordning for hjemmekontor, mobiltelefon og aviser.
- Det er ingen tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner eller andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utvikling av aksjekursen i konsernet.
- Det kommer ingen andre variable elementer i godtgjørelsen eller særskilte ytelser i tillegg til basislønnen.
- Styret er gjort kjent med alle elementer i fastsettelsen av lederlønningene.

Godtgjørelse til styret	2016
Ingvald Løyning (styretsleder)	225
Christine Rødsæther	125
Trude Valle	125
Dagfinn Haga	125
Harald Grimelund	125
Karstein Bremnes *)	160
Sverre Gjessing	125
Tatiana Østensen	125
Sum godtgjørelse	1 135

Godtgjørelse til styret	2015
Ingvald Løyning (styretsleder)	-
Yuhong Hermansen (styrets leder)	225
Christine Rødsæther	125
Frode Sælen *) **)	140
Dagfinn Haga	125
Karstein Bremnes **)	175
Marianne Skår-Teigen	125
Sverre Gjessing	125
Tatiana Østensen **)	140
Sum godtgjørelse	1 180

*) Godtgjørelse inkluderer vederlag for arbeid i revisjonsutvalget. Revisjonsutvalget mottar godtgjørelse etterskuddsvis.

**) Godtgjørelse inkluderer vederlag for oppmøte.

Utbetalt styrehonorar 2016 baserer seg på generalforsamling avholdt 28.04.2016. Honorar for det nye styret valgt på generalforsamling 2016 vil bli utbetalt og belastet regnskapet for 2017.

Note 7 Spesifikasjon av andre driftskostnader

Tide AS	2016	2015
Leie lokaler	4 332	4 422
Renhold, vedlikehold, utstyr	1 991	7 090
Lisenser og abonnement	8 059	1 778
Diverse honorar	4 210	2 820
Annonser, reklame, trykksaker etc.	998	1 086
Andre driftskostnader	1 289	1 626
Sum andre driftskostnader	20 879	18 822

Konsern	2016	2015
Drivstoff, smøreolje	222 896	232 397
Reparasjoner, vedlikehold, utstyr	110 072	66 640
Andre rutekostnader	26 302	43 353
Husleiekostnader	62 037	69 507
Fremmedetjenester	6 724	27 830
Andre driftskostnader	81 887	90 597
Sum andre driftskostnader	509 918	530 323

Kostnadsført godtgjørelse til revisor	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Lovpålagt revisjon	131	125	1 157	1 226
Andre attestasjonstjenester	-	-	19	166
Skatterådgiving	-	-	84	75
Andre tjenester	144	134	202	261
Sum godtgjørelse til valgt revisor (eksklusiv merverdiavgift)	275	259	1 462	1 728

Note 8 Netto finansposter

Finansinntekter og -kostnader	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Renteinntekter	704	664	842	934
Renteinntekter fra foretak i samme konsern	554	1 960	-	-
Realisert valutagevinst	68	-	68	-
Andre finansinntekter	2 063	5 708	4 151	2 527
Sum finansinntekt	3 388	8 332	5 061	3 461
Rentekostnad lån	-	-	18 020	21 418
Rentekostnad til foretak i samme konsern	1 032	1 259	-	-
Rentekostnad finansielle leieavtaler	198	-	467	-
Andre finanskostnader	2 063	3 730	5 739	8 701
Sum finanskostnader	3 293	4 989	24 225	30 118
Sum netto finansposter	95	3 343	-19 165	-26 657

Det er ikke balanseført finansutgifter på kvalifiserende eiendeler.

Note 9 Varige driftsmidler

Tide AS	Eiendommer	Inventar	Sum
Anskaffelseskost			
Balanse 01.01.2015	32 238	31 170	63 407
Tilgang	-	14 481	14 481
Avgang	-	-	-
Sum anskaffelseskost 31.12.2015	32 238	45 651	77 888
Balanse 01.01.2016	32 238	45 651	77 888
Tilgang	-	1 594	1 594
Avgang	-	-	-
Sum anskaffelseskost 31.12.2016	32 238	47 244	79 482
Akkumulerede avskrivninger og nedskrivninger			
Balanse 01.01.2015	30 487	29 884	60 371
Årets avskrivninger	39	1 322	1 361
Avgang	-	-	-
Sum avskrivninger og nedskrivninger 31.12.2015	30 526	31 205	61 732
Balanse 01.01.2016	30 526	31 205	61 732
Årets avskrivninger	39	2 282	2 321
Avgang	-	-	-
Sum avskrivninger og nedskrivninger 31.12.2016	30 565	33 488	64 053
Balanseført verdi			
Balanse 01.01.2015	1 750	1 286	3 036
Balanse 31.12.2015	1 711	14 445	16 157
Balanse 01.01.2016	32 238	45 651	77 888
Balanse 31.12.2016	1 673	13 756	15 429

>>

>> **Note 9 Varige driftsmidler (forts)**

Konsern	Leide busser	Busser	Eiendommer	Inventar	Sum
Anskaffelseskost					
Balanse verdi 01.01.2015	76 970	2 419 218	67 902	130 200	2 694 290
Tilgang	651	6 502	-	21 098	28 251
Avgang	-	156 568	3 654	-	160 221
Omrégningsdifferanse	7 219	30 399	-	1 235	38 854
Sum anskaffelseskost 31.12.2015	84 840	2 299 552	64 248	152 533	2 601 173
Balanse 01.01.2016	84 840	2 299 552	64 248	152 533	2 601 173
Oppkjøp	16 044	21 594	16 069	175	53 882
Tilgang	39 475	269 243	651	18 846	328 215
Avgang	1 567	170 863	-	176	172 606
Omrégningsdifferanse	-6 431	-19 305	-	-816	-26 552
Sum anskaffelseskost 31.12.2016	132 362	2 400 221	80 968	170 562	2 784 113
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger					
Balanse 01.01.2015	43 558	1 456 139	46 628	109 884	1 656 210
Årets avskrivninger	11 922	158 977	2 025	7 304	180 228
Årets nedskrivninger	-	1 500	-	-	1 500
Avgang	-	90 684	2 402	-	93 086
Omrégningsdifferanse	4 183	15 629	-	1 072	20 884
Sum avskrivninger og nedskrivninger 31.12.2015	59 663	1 541 561	46 252	118 260	1 765 736
Balanse 01.01.2016	59 663	1 541 561	46 252	118 260	1 765 736
Årets avskrivninger	6 743	146 786	1 934	9 133	164 596
Avgang	1 343	142 670	-	150	144 163
Omrégningsdifferanse	-4 284	-13 329	-	-733	-18 346
Sum avskrivninger og nedskrivninger 31.12.2016	60 779	1 532 349	48 185	126 511	1 767 823
Balanseført verdi					
Balanse 01.01.2015	33 412	963 078	21 273	20 316	1 038 081
Balanse 31.12.2015	25 177	757 991	17 997	34 273	835 437
Balanse 01.01.2016	25 177	757 991	17 997	34 273	835 437
Balanse 31.12.2016	71 583	867 872	32 783	44 051	1 016 290

*) Nedskrivninger knytter seg til anbudskontrakter og busser som ikke er i bruk. Se note 2 for mer informasjon.

Tilgang busser i 2016 knytter seg hovedsakelig til oppstart av nytt anbud i Silkeborg og regionbussene på Fyn.

I 2015 ble infrastruktur tilhørende Trolleybussene solgt med en salgsgevinst på 19 MNOK.

I løpet av 2015 er busser holdt for salg realisert og TNOK 1500 i tidligere nedskrivninger knyttet til dette er blitt løst opp.

Varige driftsmidler er pantsatt som sikkerhet for langsiktig gjeld, se note 17.

Investeringsforpliktelser pr. 31.12.:

2016

Konsernet har investeringsforpliktelser på nye busser for totalt 225 MNOK pr 31.12.2016.

Note 10 Datterselskaper og felleskontrollert virksomhet

Datterselskaper	Forret- nings kontor	Eier- og stemme- andel 31.12.16	Eier- og stemme- andel 31.12.15	Antall aksjer	Innskutt egen- kapital	Balanse- ført verdi aksjer i datter	Balanse- ført verdi aksjer i datter- datter	Års- resultat 2016	Bokført egen kapital 31.12 2016
Tide Buss AS	Bergen	100 %	100 %	5 178	267 335	372 592	-	41 718	392 403
Turbuss Vest AS	Bergen	100 %	IA	100	100	-	12 000	192	5 686
Turbuss Vest Reiser AS	Bergen	100 %	IA	100	100	-	-	474	-1 536
Turbuss Vest Skolen AS	Bergen	100 %	IA	100	100	-	-	59	-99
Tide Verksted AS	Bergen	100 %	100 %	2 500	13 273	-	51 626	-12 521	-386
Bergen Bilberging AS	Bergen	51 %	51 %	511	271	-	271	274	720
Tide Verksted Møre AS	Bergen	100 %	IA	100	100	-	100	-123	-36
Tide Verksted Rogaland AS	Bergen	100 %	IA	100	100	-	100	-31	56
Tide Bane AS	Bergen	100 %	100 %	100	100	-	100	-1	82
Kystbussen AS	Bergen	100 %	100 %	100 000	100	-	100	-	101
Neste Blåne AS	Bergen	100 %	100 %	100 000	120	-	120	-	96
Tide Bus Danmark A/S	Odense	100 %	100 %	10 000	39 634	66 297	-	-21 241	42 988
Tide Reiser AS	Bergen	100 %	100 %	1	100	100	-	-1 180	96
Tide Eiendom Hordaland AS	Bergen	100 %	100 %	100	2 274	3 648	-	808	7 788
Tide Eiendom Voss AS	Bergen	100 %	100 %	100	1 266	2 024	-	583	1 770
Tide Eiendom Møre AS	Bergen	100 %	50 %	60	1 594	2 700	-	-221	1 146
Sum alle datterselskaper					326 566	447 362	64 417	8 790	450 876

Tide Verksted Møre AS og Tide Verksted Rogaland AS ble stiftet i november 2016. Begge selskapene er eiet 100 % av Tide Verksted AS. Tide Buss AS kjøpte Turbuss Vest AS, Turbuss Vest Reiser AS og Turbuss Vest Skolen AS i november 2016, se note 24 for ytterligere informasjon. Tide AS kjøpe seg opp i Tide Eiendom Møre AS i november 2016 og eier nå 100 % av selskapet.

Note 11 Varelager

Konsern	2016	2015
Diesel	10 519	4 358
Smøreolje	1 265	813
Dekk, deler og rekvisita	16 010	20 848
Sum	27 794	26 019
Ukurans		
Balanseverdi 01.01.2016	-537	-742
Nye nedskrivninger innregnet gjennom året	-	-
Nedskrivninger reversert grunnet solgt vare	105	205
Balanse 31.12.2016	-432	-537

Note 12 Kortsiktige fordringer

Hovedvekt av kundene er fylkeskommunale med kredittid på 30 dager. Tapsvurdering avsettes på grunnlag av en individuell vurdering basert på blant annet analyser med historikk og aldersfordelt liste.

Kundefordringer	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Kundefordringer til pålydende	366	452	171 142	185 312
Avsetning tap	-	-	1 621	2 307
Sum	366	452	169 521	183 005
Bevegelse i avsetning tap				
Balanse 01.01.2016	-	-	1 145	2 516
Årets konstaterte tap	-	28	953	771
Innkomet på tidligere tapsførte fordringer	-	-	-45	-
Endring i avsetning tap på fordringer	-	-	-686	-600
Sum resultatført tap	-	28	-449	1 145

Se Note 20 for aldersfordeling og kredittrisikovurdering.

Andre kortsiktige fordringer	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Forskuddsbetalte utgifter	3 323	1 801	49 788	5 030
Opptjente inntekter	193	-	38 110	28 450
Sjåføroppgjør	-	-	170	2 985
Konsernfordringer	1 154	-	-	-
Til gode merverdiavgift	-	1 294	35 726	0
Andre kortsiktige fordringer	1 529	757	10 916	32 587
Sum	6 200	3 852	134 710	69 052

Note 13 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Opptjente feriepenger og variable lønnskostnader	1 820	1 764	124 098	121 484
Konserngjeld	253	212	-	-
Utestående oppgjør til oppdragsgivere	-	-	13 750	15 762
Påløpte renter	-	-	2 102	2 603
Skyldig mva	-	-	-	-
Kassekreditt	-	-	72 417	-
Andre påløpte kostnader	56 851	37 145	62 156	59 840
Sum	58 924	39 121	274 524	199 689

Note 14 Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon

Aksjekapital og overkurs	2016	2015
Antall aksjer	22 559 556	22 559 556
Pålydende	kr 0,90	kr 0,90
Aksjekapital	20 304	20 304
Overkurs	295 418	295 418
Sum	315 721	315 721

>>

Enhver aksje har de samme rettighetene. Selskapet har ingen vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller begrenser stemmeretten.

>> **Note 14 Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon (forts)**

Aksjonærstruktur i Tide AS 31.12.16	Antall aksjer	Eierandel
Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	20 197 816	89,53 %
Middelboe AS	123 091	0,55 %
Mar-Theco AS	71 500	0,32 %
Thorleif Haga	42 185	0,19 %
Voss Kommune	37 000	0,16 %
Avanza Bank AB	30 025	0,13 %
Randi Jebsen Arnesen	24 000	0,11 %
Arnlaug Flesland Standal	22 090	0,1 %
Inger Flesland Strass	21 950	0,1 %
Oppkuven AS	19 987	0,09 %
Johannes Utne	18 000	0,08 %
Håvard Magnus Liland	15 340	0,07 %
Odd Reidar Øie	14 772	0,07 %
Ovata AS	14 081	0,06 %
Jan Ingolf Eliassen	14 000	0,06 %
Karstein Bremnes	13 155	0,06 %
Christian Fredrik Hauge	12 657	0,06 %
Forenede Forvaltning AS	11 366	0,05 %
Roger Harkestad	11 055	0,05 %
Amble Investment AS	10 810	0,05 %
Sum 20 største aksjonærer	20 724 880	91,87 %
Øvrige aksjonærer	1 834 676	8,13 %
Totalt antall aksjer	22 559 556	100,00 %

Aksjer eid av styremedlemmer inkl. nærstående i Tide AS	31.12.2016	31.12.2015
Karstein Bremnes	13 155	13 155
Christine Rødsæther	10 000	10 000
Harald Grimelund	1 440	1 440
Dagfinn Haga	130	130
Sum antall aksjer	24 725	24 725

Aksjer eid av ledende ansatte inkl. nærstående i Tide AS	31.12.2016	31.12.2015
Roger Harkestad	11 055	11 055
Jan-Helge Sandvåg	260	260
Sum antall aksjer	11 315	11 315

Aksjer i eget eie pr 31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015
Aksjer eid av Tide AS	1 000	1 000

Det Stavangerske Dampskibsselskab AS har i løpet av 2016 kjøpt opp aksjer i Tide AS, se note 25 for mer informasjon.

Note 15 Utbytte

Tide AS

Utbetalt utbytte:	2016	2015
NOK per aksje	0,20	0,20
Utbetalt utbytte NOK (eks. egne aksjer)	4 511 711,20	4 511 711,20
Foreslått utbytte til godkjenning i generalforsamlingen (ikke regnskapsført som en forpliktelse per 31.12.):	25 000 000,00	
NOK per aksje	1,11	0,20
Samlet utbytte NOK	25 000 000,00	4 511 711,20

Note 16 Pensjoner

Tjenestepensjonsordninger i Tide konsern

Tide konsern har innskuddsbaserte foretakspensjonsordninger i livsforsikringsselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om Obligatorisk Tjenestepensjon (OTP).

Innskuddsbasert pensjonsordning

Ansatte i de norske konsernselskapene opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 5% av lønn i intervallet 1G til 6G, og 8% av lønn i intervallet 6G til 12G. Ordningen inkluderer uførepensjon (62% av pensjonsgrunnlaget) og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet. Den ansatte yter en egenandel på 2 %.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til ansatte overtatt i forbindelse med virksomhetsoverdragelse (NettBuss Trondheim AS)

Virksomhetsoverdragelsen medførte videreføring av to lukkede ytelsesordninger for de ansatte som ble virksomhetsoverdratt fra NettBuss Trondheim AS. Det ble etablert en kompensasjonsordning som sikrer at Tide Buss AS får dekket merkostnadene utover en premie dersom de ansatte var medlemmer av en kollektiv innskuddsordning med vilkår og risikodekninger som avtalt i Bussbransjeavtalen. Regnskapsmessig bruttoføres pensjonsforpliktelsen som en ytelsesordning, men finansieringen gjennom kompensasjon føres som en fordring mot oppdragsgiver, AtB AS. I resultatregnskapet fremgår ordningen med en kostnad lik nevnte tilskuddsplan. Ordningene omfatter 20 personer, hvorav 12 er aktive.

Avtalefestet pensjon

Tide konsern har selskaper som er tilknyttet ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP). Ny AFP-tilskottslov ble vedtatt 19. februar 2010 og trådte i kraft straks. Gammel AFP i privat sektor ble lukket og erstattet av den nye ordningen ved utgangen av 2010.

Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, hvor foretakene skal innregne sin proporsjonale andel av ordningens forpliktelser, midler og kostnad. Det foreligger ikke tilstrekkelig informasjon for måling av ordningen eller et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering mellom de deltakende foretak i ordningen. Ordningen innregnes derfor som en innskuddsordning. Hvorvidt det senere er grunnlag for balanseføring av forpliktelsene i denne ordningen, er avhengig av om det finnes en konsekvent og pålitelig allokeringsnøkkel og om det nødvendige datagrunnlaget kan fremskaffes.

Driftspensjoner

Konsernet har forpliktelser knyttet til lønn over 12G som gjelder deler av konsernledelsen. I tillegg er det noen forpliktelser som gjelder tidligere ansatte om førtidspensjonering som finansieres og utbetales over driften. Dette utgjør i alt 8 personer for morselskapet og 17 personer for konsernet. Gjennomsnittlig alder på disse i morselskapet er 72,5 år. Ordningen er finansiert direkte over drift.

Pensjon til konsernsjef

Konsernsjef har ikke egen pensjonsordning, se Note 6.

Arbeidsgiveravgift

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

>> **Note 16 Pensjoner (forts)****Tide AS**

Spesifikasjon av netto innregnet ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	2016	2015
Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner	11 729	12 124
Arbeidsgiveravgift	1 654	1 709
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	13 382	13 833
Endring i balanseført forpliktelse		
Balanseført nettopensjonsforpliktelse 1. januar	13 833	16 667
Finanskostnader	586	-677
Årets innbetaling til ordningene	-1 443	-2 157
Estimatavvik	406	-
Balanseført forpliktelse 31. desember	13 382	13 833
Netto pensjonskostnad		
Netto finanskostnad	514	-593
Administrative kostnader	-	-
Arbeidsgiveravgift	72	-84
Resultatført kostnad	586	-677
Innskuddsplaner		
Arbeidsgivers tilskudd, resultatført som personalkostnad	971	1 232

Tide AS sine pensjonsforpliktelser er usikret.

Konsern

Spesifikasjon av netto innregnet ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Usikret		Sikret		Sum	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner	12 618	13 195	4 553	2 638	17 171	15 833
Arbeidsgiveravgift	1 779	1 861	642	372	2 421	2 232
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	14 397	15 056	5 194	3 010	19 591	18 066
Endring i balanseført forpliktelse						
Balanseført nettopensjonsforpliktelse 1. januar	15 056	20 276	3 010	6 031	18 066	26 307
Finanskostnader	615	-2 224	747	-1 722	1 362	-3 946
Årets innbetaling til ordningene	-1 612	-2 996	-1 342	-1 299	-2 954	-4 295
Estimatavvik	339	-	2 780	-	3 119	-
Balanseført forpliktelse 31. desember	14 397	15 056	5 194	3 010	19 591	18 066
Netto pensjonskostnad						
Servicekostnad	231	-	562	714	793	714
Netto finanskostnad	307	-1 949	54	-2 249	362	-4 198
Administrative kostnader	-	-	44	29	44	29
Arbeidsgiveravgift	76	-275	87	-216	163	-491
Resultatført kostnad	615	-2 224	747	-1 722	1 362	-3 946

Note 16 Pensjoner (forts)

	2016	2015
Innskuddsplaner		
Arbeidsgivers tilskudd, resultatført som personalkostnad	66 714	75 437
Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn		
Diskonteringsrente	2,60 %	2,50 %
Lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
Regulering av opptjent pensjon i folketrygden	2,25 %	2,25 %
Regulering av pensjoner under utbetaling	2,25 %	2,25 %
Sannsynlig avgang (over/under 40 år)	0-8 %	0-8 %
Dødelighetstabell	K2013	K2013
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Forventet premieinnbetaling kommende år	Tide AS	Konsern
Ytelsesbaserte pensjonsordninger	525	649
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	1 451	45 682
Avtalefestet pensjon	270	18 100
Sum	2 246	64 431

Note 17 Rentebærende gjeld og pantsettelsler

Gjeld sikret med pant	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Gjeld sikret med pant	-	-	597 778	401 301
Bokført verdi av pantsatte eiendeler				
Fordringer	-	-	160 242	165 836
Kjøretøy og annet driftsløsøre	-	-	488 999	708 528
Sum	-	-	649 241	874 364

Langsiktig gjeld	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Pantelån	-	-	597 778	401 301
Forpliktelser fra finansielle leiekontrakter	4 154	7 328	105 652	69 979
Annen langsiktig gjeld	-	-	-	10 361
Ikke rentebærende gjeld (depositum)	-	-	150	150
Sum langsiktig gjeld	4 154	7 328	703 580	481 791
Første års avdrag langsiktig gjeld	3 302	3 174	138 778	114 684
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag	852	4 154	564 802	367 107
Amortisering av lånekostnader	-	-	25	75
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag og amortisering	852	4 154	564 777	367 034

Av langsiktig gjeld pr 31.12.16 er 269 479 i norske kroner. Resterende gjeld er i danske kroner.

Gjeld knyttet til balanseførte leieavtaler gjelder i hovedsak finansiering av busser. I tillegg er leieavtale knyttet til ERP system balanseført.

Rente

Effektiv rentesats (vektet gjennomsnitt) utgjør 3,56% i 2016 mot 3,69 % i 2015.

Tide har inngått flere rentebytteavtaler for å redusere risiko knyttet til flytende rente, se Note 20.

Finansielle lånebetingelser

Konsernet har et vilkår knyttet til lånebetingelser mot hovedbank om at samlet rentebærende gjeld i forhold til EBITDA ikke skal overstige 4 ved utløp av hvert kvartal. Lånevilkåret er tilfredsstilt gjennom året.

Nedbetalingsplan	Pantelån		Finansielle leieavtaler	
	Tide AS	Konsern	Tide AS	Konsern
2017	-	155 937	3 302	22 094
2018	-	211 527	852	18 114
2019	-	29 271	-	15 536
2020	-	27 837	-	23 278
2021	-	27 106	-	8 022
Sum år 2017- 2021	-	451 678	4 154	87 044
Gjeld som forfaller senere enn 5 år	-	146 100	-	15 168
Restverdi	-	-	-	3 440
Sum rentebærende langsiktig gjeld	-	597 778	4 154	105 652

Note 17 Rentebærende gjeld og pantsettelsler (forts)

Rentebærende gjeld	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner/pantegjeld	-	-	459 000	286 617
Langsiktig gjeld knyttet til balanseførte leieavtaler	852	4 154	105 652	69 979
Første års avdrag langsiktig gjeld eks. renter	3 302	3 174	138 778	114 684
Annen langsiktig gjeld	-	-	-	10 361
Konsernintern rentebærende gjeld	51 077	51 077	-	-
Brutto rentebærende gjeld	55 231	58 405	703 430	481 641
Rentebærende eiendeler	1 615	1 739	180 573	97 543
Netto rentebærende gjeld/(eiendeler)	53 616	56 666	522 857	384 098

Trekkrettigheter

Tilgjengelig ubenyttet trekkrettighet i konsernet var på 69 MNOK pr. 31.12.16 (169 MNOK pr. 31.12.15).

Finansielle leieavtaler (konsern)

Det er benyttet finansielle leieavtaler ved anskaffelse av flere av bussene og ERP system. Leieavtalene gjelder vanligvis for 9 år, med mulighet å fornye avtalene når de går ut. Leieavtalene inneholder ikke restriksjoner på selskapets utbytte- eller finansieringsmuligheter.

Oversikt over fremtidig minimumsleie	Nåverdi		Nominell verdi	
	2016	2015	2016	2015
Forfall innen 1 år	21 042	24 637	22 094	25 868
Forfall mellom 2 og 5 år	827 206	35 540	64 949	43 310
Forfall senere enn 5 år	10 723	176 062	15 167	800
Fremtidig minimumsleie	858 970	236 238	102 211	69 979
Fremtidig finanskostnad	10 879	6 358	10 879	6 358

Note 18 Skatt

Endring i balanseført utsatt skatt	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Balanseført verdi 01.01.	-3 455	-2 886	-13 905	-23 051
Resultatført utsatt skatt i perioden	-2 271	-568	3 799	6 924
Utsatt skatt ført direkte mot egenkapitalen	-97	-	698	2 224
Balanseført verdi 31.12.	-5 823	-3 455	-9 408	-13 903

Endring i utsatt skatt	Tide AS							
	Drifts- midler	Goodwill	Pensjo- ner	Konsern- bidrag	Gevinst- og taps- konto	Under- skudd til frem- føring	Annet	Sum
Utsatt skatt (fordel) 31.12.2014	-2 752	-43	-4 500	-960	5 368	-	2	-2 886
Resultatført i perioden	1 336	-44	1 042	959	-1 392	-637	-1 832	-568
Utsatt skatt (fordel) 31.12.2015	-1 417	-87	-3 458	-1	3 976	-637	-1 830	-3 455
Resultatført i perioden	305	-29	247	-	-913	-2 716	835	-2 271
Ført over utvidet resultat	-	-	-97	-	-	-	-	-97
Utsatt skatt (fordel) 31.12.2016	-1 112	-116	-3 308	-1	3 063	-3 353	-995	-5 823

Endring i utsatt skatt	Konsern								
	Drifts- midler	Goodwill	Pensjo- ner	Gevinst og taps- konto	Derivater	Immateri- elle eiende- ler	Under- skudd til frem- føring	Annet	Sum
Utsatt skatt (fordel) 31.12.2014	62 031	938	-9 942	18 052	-3 181	6 319	-81 729	-15 540	-23 051
Resultatført i perioden	-5 393	-44	2 587	-644	-1 392	-637	7 258	5 189	6 924
Ført over utvidet resultat	-	-	-	-	758	-	-	-	758
Belastet egenkapitalen	-	-	-	-	-	-	1 060	406	1 466
Utsatt skatt (fordel) 31.12.2015	56 638	894	-7 355	17 408	-3 815	5 682	-73 412	-9 945	-13 903
Resultatført i perioden	-7 442	-29	-201	-913	-	-	10 886	1 496	3 797
Ført over utvidet resultat	-	-	-81	-	779	-	-	-	698
Utsatt skatt (fordel) 31.12.2016	49 196	865	-7 637	16 495	-3 036	5 682	-62 526	-8 449	-9 408

Tide sitt fremførbare underskudd knytter seg til virksomheten i Norge og Danmark. Det er ingen tidsbegrensning knyttet til dette.

Note 18 Skatt (forts)

	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Betalbar skatt	-	-	833	6 025
Endring utsatt skatt	-2 271	-568	-206	-1 888
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-	-	77	-435
Sum skattekostnad	-2 271	-568	704	3 701
Betalbar skatt av skattepliktig inntekt	-	-	833	6 025
Utnyttet skattemessig underskudd	-	-	-797	-6 025
Sum betalbar skatt i balansen	-	-	36	-
Avstemming av nominell mot faktisk skattekostnad				
Resultat før skatt	-8 143	-1 105	2 464	13 990
Forventet skattekostnad	-2 036	-298	616	3 772
Effekt av ulik skattesats mellom land	-	-	664	-72
Skatteeffekt av følgende poster:				
Permanente forskjeller	-473	-546	-737	-535
Endring i utsatt skatt som følge av endret skattesats	239	276	19	1 073
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-	-	143	-538
Skattekostnad	-2 271	-568	704	3 701

Note 19 Garanti- og kausjonsansvar

	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Husleiegaranti	1 900	1 900	1 900	1 900
Selvskyldnerkausjon (konsernselskaper)	701 943	747 975	-	-
Skattetrekk kemnere	46 000	2 300	46 000	48 900
Garanti til DSB	-	-	1 100	1 160
Garanti til Fyn Bus Danmark	-	-	4 517	22 812
Garanti til Sydtrafik Danmark	-	-	29 333	36 095
Garanti til Haderslev kommune	-	-	2 304	2 430
Møre og Romsdal Fylkeskommune	-	-	7 000	7 000
Hordaland Fylkeskommune	-	-	106 456	131 054
Rogaland Fylkeskommune	-	-	10 052	10 052
Vestviken Kollektivtrafikk AS	-	-	25 652	25 652
AtB AS	-	-	10 000	10 000
Sogn og Fjordane Fylkeskommune	-	-	6 710	-
Statens Vegvesen	-	-	49 585	-
Andre	8 000	8 000	13 425	8 500
Sum	757 843	760 175	314 034	305 555

Tide AS er solidarisk ansvarlig selvskyldnerkausjonist sammen med datterselskaper for konsernkontoen overfor Nordea. Det er i tillegg til selvskyldnerkausjon stilt sikkerhet til datterselskap på tilsammen 140 millioner.

I Tide AS er det skattetrekksgaranti som gjelder Tide AS, Tide Buss AS og Tide Verksted AS.

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring

Formål og art

Tide benytter finansielle instrumenter til flere formål, herunder å fremskaffe kapital til investeringer i konsernets virksomhet. Konsernet står foran kapitalintensive investeringer i forbindelse med anbudskonkurranse på rutekjøring. Anvendelse av finansielle instrumenter vurderes forløpende av konsernledelsen.

Virkelig verdi av Tides finansielle instrumenter

Balanseført verdi av selskapets finansielle instrumenter vurderes i all hovedsak til amortisert kost og virkelig verdi. Virkelig verdi av finansielle eiendeler klassifisert

som "tilgjengelig for salg" er fastsatt som siste kjente omsetningsverdi på balansedagen. Virkelig verdi av rentebytteavtaler er estimert til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av swaprenten på balansedagen. Den virkelige verdien på disse avtalene innhentes fra selskapets bankforbindelse. Se under for ytterligere informasjon. Balanseført verdi av kontanter og kontantekvivalenter er tilnærmet lik virkelig verdi tatt hensyn til instrumentenes korte forfallstid. Tilsvarende er tilfelle for virkelig verdi av kortsiktige fordringer og gjeld. For rentebærende langsiktige fordringer, er virkelig verdi vurdert til fordringens bokførte verdi.

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

Finansielle instrumenter etter kategori

Tide AS 2016

Eiendeler	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	1 956	1 956
Kundefordringer	366	-	366
Andre kortsiktige fordringer	2 876	-	2 876
Kontanter og bankinnskudd	1 615	-	1 615
Sum	4 858	1 956	6 814

Forpliktelser	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Leverandørgjeld	4 473	4 473
Annen kortsiktig gjeld	58 924	58 924
Sum	63 397	63 397

Finansielle instrumenter etter kategori

Tide AS 2015

Eiendeler	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	1 956	1 956
Kundefordringer	452	-	452
Andre kortsiktige fordringer	2 051	-	2 051
Kontanter og bankinnskudd	1 739	-	1 739
Sum	4 242	1 956	6 198

Forpliktelser	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Leverandørgjeld	4 321	4 321
Annen kortsiktig gjeld	39 121	39 121
Sum	43 442	43 442

>>

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

Finansielle instrumenter etter kategori

Konsern 2016

Eiendeler	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	5 137	5 137
Kundefordringer	169 521	-	169 521
Andre kortsiktige fordringer	84 922	-	84 922
Kontanter og bankinnskudd	180 573	-	180 573
Sum	435 016	5 137	440 153

Forpliktelser	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Gjeld til kredittinstitusjoner (eksl leasing)	-	597 778	597 778
Finansiell leasing	-	105 652	105 652
Depositum og annen langsiktig gjeld	-	150	150
Derivater	2 494	-	2 494
Leverandørgjeld	-	107 093	107 093
Annen kortsiktig gjeld	-	274 524	274 524
Sum	2 494	1 085 197	1 087 691

Finansielle instrumenter etter kategori

Konsern 2015

Eiendeler	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	5 276	5 276
Kundefordringer	183 005	-	183 005
Andre kortsiktige fordringer	64 022	-	64 022
Kontanter og bankinnskudd	97 543	-	97 543
Sum	344 570	5 276	349 845

Forpliktelser	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Gjeld til kredittinstitusjoner (eksl leasing)	-	401 301	401 301
Finansiell leasing	-	69 979	69 979
Depositum og annen langsiktig gjeld	-	10 511	10 511
Derivater	5 740	-	5 740
Leverandørgjeld	-	84 269	84 269
Annen kortsiktig gjeld	-	199 689	199 689
Sum	5 740	765 749	771 489

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31. desember 2016:

Tide AS – Nivå				
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	1 956	1 956
Sum	-	-	1 956	1 956

Konsern – Nivå				
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	1	2	3	Sum
Sum	-	-	5 137	5 137
	-	-	5 137	5 137
Forpliktelser				
Derivater (renteavtale)	-	2 494	-	2 494
Sum	-	2 494	-	2 494

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31. desember 2015:

Tide AS – Nivå				
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	1 956	1 956
Sum	-	-	1 956	1 956

Konsern – Nivå				
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	5 937	5 937
Sum	-	-	5 937	5 937

Forpliktelser				
Derivater (renteavtale)	-	8 772	-	8 772
Sum	-	8 772	-	8 772

Nivåinndeling for måling av virkelig verdi er som følger:

Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.

Nivå 2: Verdssettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte eller indirekte utledet fra en notert pris.

Nivå 3: Verdssettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er bokført til historisk kost, da verdssettelse etter virkelig verdi ikke lar seg gjøre.

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

Risiko knyttet til kapitalforvaltning

Tides mål med hensyn til kapitalforvaltning er å opprettholde en optimal kapitalstruktur for å sikre tilgang til, og opprettholde en kapitalstruktur som bidrar til å tilfredsstille drift og som maksimerer verdier for eierne. Tide har en målsetting om å opprettholde en kapitalstruktur hvor egenkapitalandelen normalt er på 30%. Denne målsetting vil kunne fravikes i perioder med høyt investeringsbehov. Egenkapitalandelen per 31. desember 2016 var 23,7 %. Til sammenligning var egenkapitalandelen per 31. desember 2015 30,2 %.

Tide AS har en aksjonærpolitikk som tilsier at Tide-aksjen skal gi en attraktiv avkastning og bidra til aksjonærenes verdier. Dette er et utgangspunkt når styret skal foreslå utbytte. I det enkelte år kan imidlertid utbyttegraden variere avhengig av resultat, kontantstrømutvikling, investeringsplaner og

finansieringsbehov. Tide har som mål å ha en utbyttegrad på 30 %. Tide har delt ut utbytte i 2016, dette i tråd med konsernets resultatutvikling.

Netto rentebærende gjeld per 31. desember 2016 utgjorde 523 millioner kroner mot 384 millioner kroner per 31. desember 2015. I note 17 fremkommer forfallsstruktur på rentebærende gjeld og en oversikt over finansielle covenants knyttet til rentebærende gjeld. Konsernet er i dag hovedsakelig finansiert gjennom pantelån fra banker. Alternativ finansiering, lånetilgang og lånetingelser analyseres og vurderes kontinuerlig i forbindelse med anbudskonkurransene Tide deltar i.

Gearing per årskiftet:

	Balanseført verdi	
	2016	2015
Netto rentebærende gjeld	522 857	384 098
Total kapital	1 547 558	1 230 896
Gearing	34 %	31 %

Finansielle risikofaktorer

Tide blir gjennom sine aktiviteter eksponert for ulike typer finansiell risiko: Markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko. Tides overordnede plan for styring av finansiell risiko fokuserer på å redusere risikoen knyttet til finansielle transaksjoner og poster.

Risikostyringen i Tide ivaretas av en sentral funksjon i overensstemmelse med retningslinjer godkjent av styret i Tide ASA. Funksjonen identifiserer, måler, vurderer sikring og rapporterer finansielle risiko til datterselskapene i Tide.

Markedsrisiko

a) Valutarisiko

Tide eksponeres for valutarisiko knyttet til det danske datterselskapet Tide Bus Danmark A/S som er et heleid datterselskap av Tide AS. Risikoen er knyttet til omregning fra DKK til NOK, samt et svært begrenset antall transaksjoner med eksterne parter i de norske selskapene, er av beløpsmessig karakter uvesentlige.

Dersom NOK i forhold til DKK var 10% sterkere/svakere pr. 31. desember 2016 og alle andre variabler var konstante, ville dette føre til et lavere/høyere resultat før skatt på 2,7 millioner ved omregning fra DKK til NOK, og høyere/lavere egenkapital på 4,3 millioner.

Utover dette, har Tide ingen løpende transaksjoner i utenlandsk valuta.

b) Prisrisiko

Konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, hvor drivstoff er den viktigste. De fleste av konsernets avtaler med oppdragsgivere har prisreguleringsmekanismer som medfører at konsernet i begrenset grad vil være påvirket av svingningene i pris. Det har ikke vært gjort sikringsavtaler på f.eks. drivstoff de seneste årene.

Annen prisrisiko er knyttet til svingninger i aksjer for investeringer og andeler. Denne risikoen er begrenset til balanseført beløp av disse postene.

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

c) Renterisiko

Tides renterisiko er knyttet til langsiktige lån og bankinnskudd. Lån med flytende rente medfører en renterisiko for Tides kontantstrøm som delvis reduseres av den motsatte effekten av kontantekvivalenter med flytende rente. Fastrenteinstrumenter eksponerer Tide for virkelig verdi risiko og anvendes i henhold til Tides retningslinjer på dette området.

Selskapet vurderer løpende bruk av rentebytteavtaler for lån med variabel rente vurdert ut fra Tides retningslinjer. Det avgjørende for å vurdere inngåelse av rentebytteavtaler vil være hvorvidt anbudskontraktene inneholder reguleringsmekanismer som dekker renteendringer på sikt.

Andel av lån med rentebytteavtale til bokført verdi pr. 31.12.	Balanseført verdi	
	2016	2015
Instrumenter med rentebytteavtale		
Finansiell gjeld	82 000	114 488
Instrumenter med variabel rente		
Finansiell gjeld	515 778	286 814
Finansiell leasing	105 652	69 979
Finansielle eiendeler	180 573	97 543
Sum finansielle instrumenter etter renteprofil	522 857	373 738

Den faste renten i konsernets avtaler varierer mellom 3,7% og 5,2%. Alle rentebytteavtalene har løpende oppgjør av renter på samme dato som underliggende lån (sikringsobjekt). Oppgjørene skjer dels kvartalsvis og dels halvårlig.

Sensitivitetsanalyse av kontantstrøm for instrumenter med variabel rente (forpliktelser):

En endring av renten med 100 basispunkter (bp) på balansedagen ville ha økt (redusert) egenkapitalen og resultat før skatt med beløpene som vist under.

Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante. Analysen er utført på samme grunnlag for begge år, og er beregnet på 12 måneders basis.

Effekt av rentebytteavtaler er ikke inkludert i tabellen.

	Resultat		Egenkapital	
	100 bp økning	100 bp reduksjon	100 bp økning	100 bp reduksjon
2016				
Instrumenter med variabel rente	-5 158	5 158	-3 868	-3 868
Kontantstrømssensitivitet (netto)	-5 158	5 158	-3 868	-3 868
2015				
Instrumenter med variabel rente	-2 868	2 868	-2 094	2 094
Kontantstrømssensitivitet (netto)	-2 868	2 868	-2 094	2 094

>>

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

Kredittrisiko

Kredittrisiko representerer det regnskapsmessige tap som ville oppstå hvis eksterne parter ikke overholder sin del av kontrakten og er knyttet til finansielle instrumenter som konstanter og kontantekvivalenter, kundefordringer, andre fordringer og finansielle derivater.

Tide er eksponert for risiko for den kontantbeholdningen som er plassert i konsernets hovedbank, samt i øvrige banker som benyttes av konsernets selskaper. Tide vil søke alternative plasseringsmuligheter i de tilfeller hvor selskapets kontantbeholdning overstiger det nivå som er nødvendig for å møte forretningsbehovene. Tide anser risiko for tap av kontantbeholdningen som lav ved utgangen av 2016. Tide følger med på utviklingen i finansmarkedene generelt. I de tilfeller der det er indikasjoner på økt risiko for tap vil Tide følge opp egne bankers kredittrating i den hensikt å treffe nødvendige tiltak for å redusere risikoen.

Tide er også eksponert for kredittrisiko knyttet til kundefordringer samt transaksjoner i forbindelse med billettsalg. Kredittrisiko knyttet til billettsalg er minimal, siden oppgjør i all hovedsak er kontant. Kredittrisikoen for kundefordringene er også lav, siden motpart i det vesentlige er offentlige kunder. Maksimal risikoeksponering er balanseført verdi av de finansielle eiendelene i balansen.

Kredittrisiko knyttet til derivater gjelder ved utgangen av 2016 de rentebytteavtaler selskapet har inngått. Rentebytteavtale og underliggende låneavtale er inngått med bank i samme konsern. Tide anser derfor risiko for tap som lav. Kredittrisiko knyttet til andre fordringer anses også lav da de vesentligste postene gjelder avsetninger for opptjente, ikke-fakturerte inntekter fra oppdragsgivere (fylkeskommunene) og avgifter til gode fra staten.

Eksposering for kredittrisiko

Balanseført verdi av kundefordringer fordelt etter geografisk region og kundetype	Tide AS	
	2016	2015
Geografisk region		
Innenlandske kunder	318	288
Utenlandske kunder	49	164
Sum kundefordringer	366	452
Kundetype		
Kommuner, fylker og stat	134	134
Andre	232	318
Sum kundefordringer	366	452

Aldersfordeling av kundefordringer pr. 31.12 (Tide AS)

	Brutto 2016	Verdifall 2016	Netto 2016	Brutto 2015	Verdifall 2015	Netto 2015
Ikke forfalt	366	-	366	281	-	281
Forfalt 0 - 30 dager	-	-	-	-	-	-
Forfalt 31 - 60 dager	-	-	-	-	-	-
Forfalt mer enn 61 dager	-	-	-	171	-	171
Sum kundefordringer	366	-	366	452	-	452

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

Eksponering for kredittrisiko

Balanseført verdi av kundefordringer fordelt etter geografisk region og kundetype	Konsern	
	2016	2015
Geografisk region		
Innenlandske kunder	166 096	170 457
Utenlandske kunder	3 424	12 548
Sum kundefordringer	169 521	183 005
Kundetype		
Kommuner, fylker og stat	101 575	107 845
Andre	67 946	75 160
Sum kundefordringer	169 521	183 005

Aldersfordeling av kundefordringer pr. 31.12 (Konsern)

	Brutto 2016	Verdifall 2016	Netto 2016	Brutto 2015	Verdifall 2015	Netto 2015
Ikke forfalt	155 223	-	155 223	160 537	-	160 537
Forfalt 0 - 30 dager	6 607	-	6 607	4 673	-	4 673
Forfalt 31 - 60 dager	5 791	-	5 791	17 603	-	17 603
Forfalt mer enn 61 dager	3 321	1 623	1 900	2 497	2 307	191
Sum kundefordringer	170 941	1 623	169 521	185 310	2 307	183 005

Omfang av innregnet tap ved verdifall er ubetydelig, jfr. Note 12.

Likviditetsrisiko

Kontantstrøm følges opp av selskapets økonomiavdeling og en sentral funksjon i Tide AS. Tide har etablert en konsernkontoordning hvor samtlige norske selskaper i konsernet deltar i. Tilsvarende ordning er etablert blant de danske selskapene i konsernet. Nettobeholdning i konsernkontoordningen, positiv/negativ, blir bokført som kortsiktig fordring/gjeld i selskapsregnskapene. Konsernet har ubenyttede trekkfasiliteter, som også er tilgjengelig for Tide

på tilsammen NOK 69,3 mill. per 31.12.16. Det blir løpende gjennomført vurderinger av kontanter og kontantekvivalenter til å møte driftsrelaterte forpliktelser og lånebehov i forbindelse med investeringer. Selskapet har oppfylt sine forpliktelser ved forfall i 2016.

Forfallsstrukturen på selskapets forpliktelser er listet opp i note 17. >>

Note 20 Finansielle instrumenter og risikostyring (forts)

Profil forfall finansielle forpliktelser inklusiv rentebetalinger

2016					
Finansielle forpliktelser	0 – 6 mnd.	6 – 12 mnd.	År 2-3	År 4-5	Mer enn 5 år
Pantelån	77 968	77 968	240 798	54 943	146 100
Finansielle leieavtaler	11 047	11 047	33 650	31 300	15 168
Leverandørgjeld og annen gjeld	107 093	-	-	-	-
Sum	196 109	89 015	274 447	86 244	161 268

2015					
Finansielle forpliktelser	0 – 6 mnd.	6 – 12 mnd.	År 2-3	År 4-5	5 år
Pantelån	50 951	50 951	289 860	7 218	2 322
Finansielle leieavtaler	6 391	6 391	23 461	28 848	4 888
Leverandørgjeld og annen gjeld	84 269	-	-	-	-
Sum	141 611	57 342	313 321	36 066	7 210

Note 21 Nærstående parter

Aksjonærer

Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) er største aksjonær i Tide AS og har økt eiendelen fra 48,76 % i 2015 til en eierandel på 89,53 % i 2016. Se note 25 for ytterligere informasjon.

Ledende ansatte

Opplysninger vedrørende ledende ansatte inkluderer tilsvarende forhold for de ledende ansattes personlige og juridiske nærstående. Se også note 6 for ytterligere informasjon.

Konsernselskaper

Konsernselskapene kjøper tjenester av Tide AS innen administrasjon, økonomi, finans og IT. Administrasjonen er samlet i Møllendalsveien 1a, og konsernselskapene dekker sin del av kostnadene knyttet til leie av lokaler.

Note 21 Nærstående parter (forts)

Transaksjoner med nærstående parter

	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Salg av varer og tjenester				
Konsernselskaper	39 095	40 707	-	-
Sum salg varer og tjenester	39 095	40 707	-	-
Kjøp av varer og tjenester				
Konsernselskaper	1 739	1 407	-	-
Hovedaksjonær – Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	114	68	114	68
Sum kjøp av varer og tjenester	1 853	1 475	114	68

Fordringer/gjeld nærstående parter

	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Fordringer på nærstående parter				
Konsernselskaper	1 155	-62	-	-
Sum fordringer på nærstående parter	1 155	-62	-	-
Gjeld til nærstående parter				
Konsernselskaper	52 194	33 701	-	-
Sum gjeld til nærstående parter	52 194	33 701	-	-

Lån til nærstående parter

Tide AS	Konsernselskaper		Hovedaksjonær og TS		Ledende ansatte		Sum	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Balanseført verdi 01.01.	-	21 901	-	-	-	-	-	21 901
Lån tilbakebetalt i løpet av året	-	21 901	-	-	-	-	-	21 901
Balanseført verdi 31.12.	-	-	-	-	-	-	-	-

Det er ikke ytt lån til nærstående parter av konsernet i 2016 eller 2015.

Godtgjørelse til ledende ansatte for øvrig, se Note 6.

Note 22 Segmentinformasjon

Virksomhetsområder

Kjernevirksomheten til Tide konsernet er busstransport for offentlige og private kunder; herunder ekspress- og flybusskjøring. Tide driver også turkjøring og har aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Tide-konsernet rapporterer følgende to virksomhetsområder for 2016 :

- Tide Norge - rute- og ekspressbussvirksomhet og verkstedstjenester
- Tide Danmark - rutevirksomhet og verkstedstjenester

Tide Norge

Tide Norge består hovedsaklig av Tide Buss AS, Turbuss Vest AS, Tide Verksted AS og øvrig virksomheter. Tide Norge sine kjernevirksomheter er rutekjøring og tur-/ekspressbussvirksomhet.

Rutekjøring foregår i Hordaland, Rogaland, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal samt Vestfold. Tide Norge opererer ti større kontrakter med normal varighet på seks til ni år, samt ett til tre opsjonsår.

Selskapet driver tre ekspressbuss-ruter sammen med andre operatører, samt flybussene i Bergen og i Haugesund.

Tide leier også ut turbusser. I tillegg har selskapet salg av opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Tide Verksted AS driver service og vedlikehold av tyngre kjøretøy, primært busser. De har Tide Buss AS som sin desiderte største kunde og mer enn 70 % av inntektene knytter seg til arbeid for Tide Buss AS. Selskapene er avhengig av hverandre for å drive kollektivtransport på en effektiv og god måte. Derfor er det naturlig å se Tide Buss AS og Tide

Verksted AS som et segment. Tide Verksted AS har også oppdrag for eksterne kunder. Veksten av eksterne kunder har økt gjennom året, og det forventes en ytterligere vekst.

Turbuss Vest AS, Turbuss Vest Reiser og Turbuss Vest Skolen AS ble kjøpt opp av Tide i november 2016. Turbuss Vest sin kjernevirksomhet er utleie av buss og turkjøring. De har også salg av opplevelsesreiser samt norsk undervisning for sjåfører. Turbuss Vest har den samme virksomheten som Tide Buss AS og det er naturlig å se disse selskapene i samme segment.

Øvrig virksomheter består i hovedsak av konsernadministrasjon og eiendomsvirksomhet. Eiendomsvirksomheten er lokalisert i områder hvor Tide Buss AS opererer. Inntektene knytter seg hovedsaklig til utleie av lokaler der Tide Buss AS er leietaker. Øvrig virksomhet er primært knyttet til Tide Buss AS og blir derfor ansett som et segment.

Tide Buss AS deltar aktivt i konkurranser om nye kontrakter i Norge. Høsten 2016 ble anbudet som Tide har gjenvunnet i Hardanger/Voss startet. Selskapet opererer ved utgangen av året 1 081 busser. Totalt i den norske virksomheten er det 2.115 ansatte.

Tide Danmark

Tide Bus Danmark A/S kjører rutebuss for trafikkelskapene FynBus på Fyn og Sydtrafik på Syddanmark og Midtrafik på Midtjylland. I tillegg suppleres det med en mindre andel bestillingskjøring. Selskapet har totalt 831 ansatte og opererer 487 busser ved utgangen av året. Selskapet har i 2016 startet opp to nye anbud i Silkeborg og regionalbussene på Fyn.

Geografiske områder

Konsernet deler sine aktiviteter inn i to geografiske regioner, basert på hvor virksomheten drives og hvor anleggene er lokalisert; Norge og Danmark.

Note 22 Segmentinformasjon (forts)

Segment	Tide Norge		Tide Danmark		Sum konsern	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Totale segmentinntekter	1 925 563	1 851 784	479 211	571 112	2 404 774	2 422 896
Segmentinntekter	1 925 563	1 851 784	479 211	571 112	2 404 774	2 422 896
Netto salgsgevinst	1 644	18 165	-202	2 636	1 442	20 801
Segmentkostnader	1 700 057	1 657 774	452 852	507 472	2 152 909	2 165 246
EBITDAR	227 150	212 175	26 157	66 276	253 307	278 451
Leasingkostnader	63 022	54 754	4 059	2 822	67 081	57 576
EBITDA	164 128	157 421	22 098	63 454	186 226	220 875
Avskrivninger varige driftsmidler	119 501	127 569	45 096	52 659	164 597	180 228
Driftsresultat	44 627	29 852	-22 998	10 795	21 629	40 647
Netto finans	-14 814	-20 908	-4 351	-5 749	-19 165	-26 657
Resultat *)	29 813	8 945	-27 349	5 046	2 464	13 990
Eiendeler	1 059 179	986 557	488 378	244 339	1 547 557	1 230 896
Gjeld	734 637	682 190	445 390	177 176	1 180 027	859 366
Investeringer	53 441	27 600	274 775	651	328 215	28 251

*) Resultat vises før skatt for segmentene Tide Norge og Tide Danmark.

Note 23 Operasjonelle leieavtaler

Tide som leietaker

Årlige kostnader	Avtalens varighet	Utløpsdato	Tide AS		Konsern	
			2016	2015	2016	2015
Andre driftskostnader - Kontorlokaler	10 år	2015-2025	3 563	3 421	3 563	3 421
Andre driftskostnader - Bussanlegg	Anbudsperiode		-	-	69 025	56 225
Leasede busser	Løpende		-	-	62 611	54 577
Årlige kostnader brutto			3 563	3 421	135 200	114 223
Årlige leieinntekter fra fremleie			-	-	-	-
Årlige kostnader netto			3 563	3 421	135 200	114 223

De leasede bussene som er i konsernet har en gjenkjøpsverdi ved avtaleslutt. Beregningsgrunnlag for betalbar leie er nedbetalingsplan og flytende rente.

Fremtidige leieavtaler som ikke kan kanselleres, knyttet til operasjonelle leieavtaler forfaller som følger	Tide AS		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Innen 1 år	3 652	3 507	146 343	116 458
2 år	3 743	3 594	147 119	114 469
3 år	3 837	3 684	136 531	103 314
4 år	3 933	3 776	116 560	93 226
5 år	4 031	3 871	74 764	79 241
Etter 5 år	12 708	20 854	198 512	108 763
Sum	31 905	39 286	819 830	615 470

Note 24 Oppkjøp av virksomhet

2016

Selskap	Virksomhet	Dato	Andel stemmer	Vederlag
Turbuss Vest AS	Transport og utleie av buss i inn- og utland	01.11.2016	100 %	12 000
Turbuss Vest Skolen AS	Arrangerer turer og andre aktiviteter	01.11.2016	100 %	-
Turbuss Vest Reiser AS	Opplæring og kompetanseutvikling	01.11.2016	100 %	-
Sum				12 000

Gjennom oppkjøpet av Turbuss Vest styrker Tide Buss AS sin tilstedeværelse i dette markedet. I tillegg forventes det kostnadsbesparelser som følge av stordriftsfordeler. Turbuss Vest Reiser passer sammen med reisevirksomheten som er i Tide og selskapet vil ha en verdi både alene eller integrert i Tide sin reisevirksomhet. Turbuss Vest Skolen har opplæring av sjåfører og har på grunn av dette en stor verdi for Tide.

Vederlaget er i sin helhet betalt gjennom et kontantoppgjør.

Note 24 Oppkjøp av virksomhet (forts)

Eiendeler og gjeld inntegnet på dato for oppkjøpet	Turbuss Vest AS	Turbuss Vest Skolen AS	Turbuss Vest Reiser AS	Justering etter oppkjøpstidspunkt	Totalt
Omløpsmidler					
Konter og kontantekvivalenter	1 464	118	455	-	2 037
Kundefordringer og andre fordringer	12 642	-279	183	-	12 546
Lager	1 503	-	-	-	1 503
Anleggsmidler					
Andre driftsmidler	37 812	-	-	-	37 812
Kortsiktig gjeld					
Leverandørgjeld	-6 033	-1 094	-422	-	-7 549
Annen kortsiktig gjeld	-7 096	-176	608	-	-6 664
Langsiktig gjeld	-27 338	-	-	-	-27 338
Utsatt skatt	-2 044	-145	-245	-	-2 434
Justering av resultat etter oppkjøpstidspunkt				-2 036	-2 036
Netto eiendeler	10 910	-1 576	579	-2 036	7 876
Innregnet goodwill som følge av oppkjøpet					
Vederlag	12 000	-	-	-	12 000
Virkelig verdi identifiserbare netto eiendeler	10 910	-1 576	579	-2 036	7 876
Goodwill	2 088	-	-	2 036	4 124

Justering etter oppkjøpstidspunkt

Etter oppkjøpet har det fremkommet informasjon som viser at periodiseringene over 2016 ikke var korrekte. Ved justering av regnskapet er det benyttet en forenklet tilnærming for å få et mest mulig riktig inngående balanse pr 31.10.2016.

Resultatet og egenkapital for 2016 ved oppkjøpstidspunktet var feil periodisert pr 31.10.2016. Ved å innhente nye opplysninger ble regnskapet justert, se tabell over.

Oppkjøpet medførte en goodwill på 4 124 tnok. Som er knyttet til kundeporteføljen og synergier som følge av samordning av konsernets eksisterende virksomhet.

Vederlag betalt kontant	-12 000
Kontant og kontantekvivalider mottatt	2 037
Sum	-9 963

Netto kontantstrøm likvider som følge av oppkjøpt virksomhet

Turbuss Vest har siden november 2016 bidratt med 11 750 tnok i salgsinntekter og 123 tnok i årsresultat i resultatregnskapet.

Ved et oppkjøp den 01.01.2016 ville resultatregnskapet vist en salgsinntekt på 70 503 tnok og et årsresultat på kr. 739 tnok. Dette er beregnet ut i fra årsregnskapet for 2016.

>>

Note 24 Oppkjøp av virksomhet (forts)

2016

Selskap	Virksomhet	Dato	Andel stemmer	Vederlag
Tide Eiendom Møre AS	Eie og forvalte verksted- og bussanlegg	23.11.2016	100 %	1 900 000

Tide AS har hatt en eierandel på 50 % av aksjene i Tide Eiendom Møre AS. Den 23.11.2016 kjøpte Tide AS ytterligere 50 % av aksjene og oppnådde kontroll.

Vestbuss som eide 50 % av aksjene i Tide Eiendom Møre AS gikk konkurs november 2016. Vestbuss har benyttet Tide Eiendom Møre AS til verkstedstjenester for Tide Buss AS. Når Vestbuss gikk konkurs har Tide Verksted Møre blitt nystiftet og tatt over verkstedstjenestene som Vestbuss tidligere har hatt. Dette er bakgrunnen til oppkjøp av resterende 50% av aksjene.

Eiendeler og gjeld inntegnet på dato for oppkjøpet	Tide Eiendom Møre AS
Omløpsmidler	
Konter og kontantekvivalenter	275
Kundefordringer og andre fordringer	50
Anleggsmidler	
Tomter og bygg	16 069
Utsatt skatt	-800
Offentlig avgifter	-70
Leverandørgjeld	-6
Annen kortsiktig gjeld	-199
Langsiktig gjeld	-11 519
Netto eiendeler	3 800

Det er ikke oppstått goodwill som følge av oppkjøpet. Tide Eiendom Møre AS er innregnet 100% ved oppkjøpet.

	Totalt
Vederlag	1 900
Virkelig verdi identifiserbare netto eiendeler	1 900
Goodwill	-
Netto kontantstrøm likvider som følge av oppkjøpt virksomhet	
Vederlag betalt kontant	-1 900
Kontant og kontantekvivalider mottatt	275
Sum	- 1 625

Note 24 Oppkjøp av virksomhet (forts)

Tide Eiendom Møre AS har siden november 2016 bidratt med 307 tnok i salgsinntekter og -97 tnok i årsresultat i resultatregnskapet.

Ved et oppkjøp den 01.01.2016 ville resultatregnskapet vist en salgsinntekt på 1303 tnok og et årsresultat på kr. 221 tnok. Dette er beregnet ut i fra årsregnskapet for 2016.

Note 25 Hendelser etter balansedagen

DSD har i begynnelsen av 2017 kjøpt opp alle aksjene i Tide AS. Som følge av dette søkte Tide AS om strykning av selskapets aksjer i henhold til løpende forpliktelser pkt. 15.1 (4) jf Lov om regulerte markeder (børsloven) § 25 (1). 22 februar 2017 ble følgende vedtak fattet av Oslo Børs: "Aksjene i Tide AS strykes fra notering på Oslo Børs. Siste noteringsdag vil være 23. februar 2017.

Tide Buss AS kjøpte alle aksjene i Bergen Buss Service den 20. mars 2017.

Note 26 Betingede forpliktelser

Konsernet har ingen betingede forpliktelser som har vesentlig betydning av resultat og stilling.

Deloitte AS
Damsgårdsveien 135
Postboks 6013 Postterminalen
NO-5892 Bergen
Norway

Tel.: +47 55 21 81 00
Fax: +47 55 21 81 33
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Tide AS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Tide AS' årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, totalresultat, avstemming av egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, totalresultat, avstemming av egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Tide AS per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Tide AS per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsrapporten 2016, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets eller konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

side 3
Uavhengig revisors beretning til
generalforsamlingen i Tide AS

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av tap er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Bergen, 2. juni 2017
Deloitte AS

Helge-Roald Johnsen
statsautorisert revisor

Tide AS
Postboks 6300
N-5893 Bergen

Tlf. 05505
post@tide.no

tide.no